

Karaloukta nütüma Pablo namüin na Chajanakana ROMA

*Nüsaküin Pablo na anoujashiikana chakana
Roma*

¹ Taya, wane chi nüchepchiakai Cristo Jesús, Pablokai anülia, wane chi Aluwataaushikai aneekajalaakai nütüma Maleiwa, tashajün joolu'u jümüin jia anoujashii nünain Jesucristo kepiakana sulu'u tü pueulokat Roma. E'itaanüshi taya nütüma süpüla taküjainjachin sümuin wayuu tü nüchiki anasükat aapünakat wamüin nütüma Maleiwa.

² Saashin tü nashajakat na nünüikimaajjanakana Maleiwa paala sümaiwa sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat Maleiwa, pansaasü nünüiki sünain nu'tte'erüinjatün wayuu nükajee chi Nüchonkai, chi Wasenyotsekai Jesucristo.

³ Watüjaaa aa'uchi Jesús sünain wayuuin nia, saa'u niain nuu'uliwo'uin David, chi sülaülashikai mma paala sümaiwa.

⁴ Maainjalasai Jesús. Je watüjaaa aa'uchi sünain Nüchoin Maleiwa chi Pülashikai ma'i, süka süso'iraain naa'in nütüma süchikijee ouktaa.

⁵ Saa'ujee anamiain Cristo tamüin, nüneeküin taya süpüla ta'yataainjachin nüümüin je süpüla kojutüinjachin nia tatüma. E'itaanüshi taya süpüla taküjainjatün tü nüchikikat sainküin mma sümuin tü wayuukolüirua nnojotkat judíoin, tü "gentilekalüirua" maa aka jiakana,

süpüla sünoujainjatüin nünain je süpüla soonoojinjatüin sümäa nünüiki. ⁶⁻⁷ Tasaküin joolu'u jia chakana Roma, jia aishiikana nüpüla Maleiwa, jia aneekünüshiikana nütüma süpüla nüpüshinjanain Jesucristo. Achuntüshi taya nümuin chi Washikai Maleiwa je nümuin chi Senyotkai Jesucristo süpüla nee'iyatüin na'anasia waneepia jümuin je süpüla naapüinjanain wane anaa jümuin.

Kee'ireesü naa'in Pablo o'unaa Romamüin

⁸ Je palajana, süka yootüin süchiki tü jünoulakat sainküin mmakat süpüshua, taapüin analu'ut nümuin Maleiwa saa'u tü kasa anasü naa'inrakat Jesucristo jümuin jiakana jüpüshua. ⁹⁻¹⁰ Nia Maleiwa ta'yataaka amüin süka süpüshua taa'in sünain taküjain nüchiki chi Nüchonkai O'tte'erükai. Nia atüjaaka taa'u sünain tachuntüin nümuin waneepia joo'opünaa so'uka'i je sa'wai. Je achuntüshi taya nümuin süpüla o'unaa jünainmüin cha'aya Romamüin, müleka nücheküle shia tapüleerua.

¹¹ Cheeshi taya jümaa süpüla taküjainjatüin jümuin wane pütchi anasü aapünakat nütüma chi Naa'inkai Maleiwa tamüin süpüla katsünjinjatüin jaa'in sütüma. ¹² Kee'ireesü taa'in wakaalijiraain wayakana wapüshua sünainachecheraa waa'in sükajee tü wanoulakat. Wanaa sümäa katsün jaa'in tatüma saa'u ji'rüin tü tanoulakat, katsünjeerü taa'in jütümaya saa'u te'rüin tü jünoulakat. ¹³ Jütüjaaa aa'uchi taya, tawalayuwaa, sünain taküjain nüchiki chi O'tte'erükai sümüin wayuu gentile sainküin

mma, je takaalijain naya süpüla anoujaa nünain Cristo. Aka'aya na manoujainsaliikana chakana Roma, kee'ireesü taa'in joolu'u takaalijeein naya süpüla nanoujain nünain. Wainmatuaichi taya achuntüin shii'iree to'uneein jünainmüin. Isasü tachiki o'unaa. Müshi aka ta'alijinnakai aa'in.

¹⁴ E'itaanüshi taya süpüla aküjaa nüchiki chi O'tte'erükai sainküin mmakat süpüshua, sümün wayuu eekai kache'ein pütchi griego je sümün wayuu eekai mache'ein griego, sümün wayuu eekai sütüjain karaloukta je sümün eekai matüjin. ¹⁵ Je sükajee tia, yapashi taya süpüla taküjainjachin nüchiki sümün tü wayuukolüirua chakat Roma.

¹⁶ Nnojoishi taya japülin sünain aküjaa nüchiki chi O'tte'erükai sümün wayuu. Chi wayuu eekai naapüin tü nüchikikat Cristo sümaa nünoujain nünain, o'tte'enneechi nia nütüma chi Maleiwa Pülashikai. Na wayuu aküjünakana amüin tü nüchikikat palajana, naya na judíokana. Je na judío eekana nanoujain nünain, o'tte'ennüshii naya. Aka'aya na gentilekana, mayaaSüje maküjuuin nüchiki namüin paala, aküjünütpa namüin maa'ulu yaa süpüla no'tte'ennajanain na eekana nanoujain nünain. ¹⁷ Je sütüma tü nüchikikat chi O'tte'erükai, wayaaawatüin saa'u sünain anajiraainapain waya nümaa Maleiwa sünainjee tü wanoulakat. Naa'inrüin chi Maleiwakai tü kasa anasükat wamüin saa'ujee wanoujain nünain Jesucristo. Shia tü ashajünakat paala sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat chi Maleiwakai, sünain müin

mayaa: “Chi wayuu eekai nünoujain nünain Maleiwa, anaawashi nümaa kataiwa'aya no'u. Je ouktapa nia, ayatshi anaawain nümaa”.

Nü'üriila Maleiwa sünain wayuu süpüshua

¹⁸ Süka masütaajuin wayuu manoujainsat sünain kaainjala, shiyouktuin tü shiimün nüchikikat chi Maleiwa iipünaajachikai. Je sükajee tia, jashichishi ma'i nia namüin. Süsaleena naya nütüma süka mojutuin nia natüma je süka ayatün naya sünain kaainjala. ¹⁹ Tü shiimün nüchikikat chi Maleiwakai, nnojotsü nunujulüin suulia tü wayuukolüirua. Ja'yasü ma'i sümüin wayuu süpüshua nütüma ²⁰ sünain niain Maleiwain je sünain niain pülashin, sükajee tü kasa nükumajakat paala sümäwa. Nnojotsü wayuu matüjaalinkat naa'u Maleiwa, süka shi'rüin wayuu süpüshua tü kasa nükumajakat. Je sükajee tia, nnojotsü jamüinjatüin nanüiki nümuin.

²¹ Soo'opünaa natüjaain naa'u chi Maleiwakai, nnojoishi kojutuin natüma sümäa nnojolüin naapüin analu'ut nümuin. “Shiimüinshi sünain piain Maleiwain”, nnojoishii müin nümuin. Nnojotsü nayaawatüin aa'u tü shiimüinkat. Je tü jülükakat naa'in, nnojotsü kasain anain apüla, süka nayouktuin tü shiimüinkat.

²² Ja'itaina kekiishiin naashin, maa'in aa'inchii ne'e naya. ²³ Sünain nnojolin na'waajüin chi Maleiwakai Matüjainsaikai ouktaa, shia na'waajaka ne'e shiyaakua kasa wainma, tü namaleiwasekalüirua naajüin. Na'waajüin shiyaakua wayuu, tü ouktajatkat so'u wane

ka'i. Je na'waajüin shiyaakua wuchii, shiyaakua mürüt, oo'ulaka shiyaakua tü kasa lemtüsükat mmolu'u.

²⁴ Je saa'ujee nnojolin kasajachin chi Maleiwakai namüin, ayüülajünüshii naya nütüma süpüla naa'inrüinjatüin tü kasa mojusü kee'ireekat ma'i naa'in. Mojulaajiraashii naya napüshua. Naa'inrüin tü kasa japüikat atüma wayuu, maa aka a'lujirawaa akuaippaa sümaa wayuu jierü otta wane jierü nümaa wane toolo. ²⁵ Nayouktüitpa tü shiimüinkat nüchikikat chi Maleiwakai süpüla shiain joolu'u nanoujainjatüin tü alawaakat. Chi Maleiwakai akumajakai kasa süpüshua, shiimüin sünain niainjachin wa'waajüin süpüla ka'i süpüshua. Alu'usa nayakana, nnojoishi niain na'waajüin. Shia na'waajaka ne'e tü kasa nükumajalakat. ²⁶ Je süka nayouktüitpain tü shiimüinkat, ayüülajünüshii naya nütüma Maleiwa süpüla naa'inrüinjatüin tü mojusü kee'ireekat ma'i naa'in. Oo'ulaashii na jieyuukana suulia atunkirawaa nümaa na'wayuuse süpüla nama'üjaainjanain namaa eekai jieyuujiraain wanaa namaa. ²⁷ Mataaja'a na tooloyuukana sünain noo'ulaain suulia atunkirawaa sümaa na'wayuuse, süka kee'ireein naa'in tü mojusükat namaa eekai toolojiraain wanaa namaa. Ama'üjiraashii na tooloyuukana. Je süsalashii naya tia nütüma Maleiwa.

²⁸ Ja'itaina natüjaain aa'u chi Maleiwakai, motüsü naa'in tü nayaawatakat aa'u nünainjee, süka nnojolüin kasain saapüin namüin naajüin. Je sükajee tia, ayüülajünüshii naya nütüma

süpüla ne'iküinjatüin naa'in sünain aa'inraa tü mojusü jülüjakat waneepia naa'in. ²⁹ Je saa'ujee tia, alana'aleesia saainjala wayuu maa'ulu yaa, sümaa mojulaain ma'i naya, maa aka kachiiruaa aa'in washirüü, je maa aka jülüjaa aa'in tü mojusükat waneepia. Achunjasü naa'in shii'iree o'utaa saa'in wayuu. Ashe'ejiraweeshii naya. Aküjashii naya alawaa. Kanainsü naa'in wayuu. Eperulajaashii naya. ³⁰ Mojusü nanüiki sujuuna wayuu. A'ürülaashii ma'i nünain Maleiwa. E'rülii ma'i wayumüin naya sümüin wayuu. A'waataashii ma'i naya sulu'u nakuaippa sümaa pülain naa'in suulia wayuu. Jülüjasü naa'in waneepia tü kasa mojusü naa'inrüinjatkät. Nayouktüin süchiawaa nei je nüchiawaa nashi. ³¹ Nnojotsü mojuin naa'in saalijee naainjala. Nnojotsü pansaain nanüiki. Nnojotsü namüliajüin wayuu eekai müliain ja'itasü nüpuşhin naya. ³² Je ja'itasü natüjaain aa'u tü nümakat chi Maleiwakai sünain: "Kasalajaneerü sümüin wayuu süpuşhua eekai saa'inrüin kasa eekai müin aka tia sümaa su'utinnaleein aa'in", sünain nümüin sümüin wayuu, ayatshi'iya naya sünain kaainjalaa. Je nanüiki namüin na wayuu aa'inrakana kasa mojusü wanaa namaa: "Anasü tü jaa'inrakat", müşhii naya namüin.

2

*Kasalajaneerü sümüin saainjala wayuu
süpuşhua nütüma Maleiwa*

¹ Eesüja'a süpüla jümüin tamüin: "Tü wayuukolüirua püküjakat achiki wamüin, shiimüin sünain kaainjaraliin naya. Acheküüsüja'a kasalajanainjatüin namüin naainjala. Otta wayakana, nnojoishii müin aka nayakana". Tamüshii paala jia: Wanaawashii jia namaa na wayuu jiyoujakana, süka jaa'inrüinya ne'e tü kasa mojusü naa'inrakat. Sükajee tia, kasalajaneerü jümüin jiakanaya. ² Watüjaa aa'uchi chi Maleiwakai sünain lotüin nukuaippa süpüla kasalajanainjatüin nütüma saainjala tü wayuu aa'inrakat kasa müin aka tia. ³ Müsüja'a eera jaa'in jüle'eru'u: "Kaainjaralii nala, otta wayakana, nnojoliishii müin aka naa'in. ¿Kasakaja eera kasalajaneerüin wamüin nütüma Maleiwa?". Tamüshii paala jia: Shiimüin sünain eein kasa kasalajaneetkat jümüin, süka jaa'inrüin tü kasa mojusü naa'inrakat nayakana. ⁴ Müshijja'a eera jia te'ipajee: "Nnojoleechi aashichijaain chi Maleiwakai wamüin maalü saalijee waainjala, je nnojoleena süsalain waya nütüma, süka anamiain ma'i nia sümüin wayuu". Tamüshii paala jia: E'rülii wayumüin ma'i jia nümüin Maleiwa. ¿Jamüshii jia nnojoliika'a jiyaawatüin saa'u sünain anamiain nia jümüin shii'iree jiyaawajaainjanain suulia jaainjala?

⁵ Manoujüinyeesalii jia sünain nnojolüin jaapaain tü nümakat chi Maleiwakai süpüla jükatalaaain suulia jaainjala. Sükajee tia, müle'oleejeeria ma'i naashichin chi Maleiwakai jümüin, süka lotüin nukuaippa süpüla süsaleenain jia jaainjala nütüma so'uweena

tü ka'i kasalajaneetkat o'u saainjala wayuu nütüma. ⁶ Je so'u ka'ikat tia, süsaleena jia jaainjala sünainjee tü jaa'inrakat kataiwa'aya jo'u. ⁷ Eesü wayuu eekai süchecherün saa'in sünain aa'inraa tü anasükat sümüin wayuu. Kataiwa'aya no'u, a'waajünüshi chi Maleiwakai nütüma sümaa kojutüin nia nütüma, süka kee'ireein ma'i naa'in kateein no'u waneepia nümaa süchikijee ouktaa. So'u ka'ikat tia, aapüneerü nümuin nümawaa Maleiwa süpüla ka'ikat süpüshua. ⁸ Akaajasa chi wayuu ayouktakai tü shiimüinkat sümaa naa'inrüin waneepia tü mojusükat kataiwa'aya no'u, süka kee'ireein naa'in tü anasükat nüpüla niakai ne'e nümuwa suulia wayuu, ütteerü ma'i naa'in chi Maleiwakai noo'omüin so'u ka'ikat tia. Süsaleechi nia naainjala nütüma. ⁹ Müle'ojeerü ma'i tü müliaa ne'reetkat na wayuu aa'inrakana tü mojusükat kataiwa'aya no'u. Maa aka judío otta gentile, ne'reerü müliaakat so'u ka'ikat tia. ¹⁰ Otta napüshua na wayuu aa'inrakana tü anasükat sümüin wayuu kataiwa'aya no'u, kojuteena naya nütüma Maleiwa so'u ka'ikat tia, je nnojoleena mmolüin naya neema. Maa aka judío otta gentile, kojuteena nütüma süka ¹¹ matüjain nia kachekalaawa'ataa wayuu.

¹² Na gentilekana, mayaainje nnojolüin nama'anain tü nüshajakat Moisés, amülouijenia ne'e waneepia naya saalijee naainjala. Otta na judíokana kama'anakana tü nüshajakat Moisés, kasalajaneerü namüin naainjala nütüma Maleiwa süka moonooin naya sümaa tü nümakat. ¹³ Na wayuu eekai naapüin

ne'e tü nümakat Moisés, nnojoliishii anajiraain nümaa chi Maleiwakai sükajee tia. Alu'ujasa müleka naa'inrüle tü nuluwataakat anain Maleiwa, anajiraweeda nümaa. ¹⁴⁻¹⁵ Eesü wayuu gentile eekai naa'inrüin süka naa'in namüiwa tü nuluwataakat anain Maleiwa, mayaasüje nnojolüin aapünüin namüin tü nüshajakat Moisés. Akaalijünüshii naya nütüma Maleiwa sünain attüjawaa saa'u tü kasa anasükat süpüla naa'inrüin oo'ulaka tü mojusükat süpüla nayouktünjatüin. Wanaa sümaa naa'inrüin tü kasa anasükat, nayaawata aa'u sünain anain shia no'ulu'u Maleiwa. Je müleka naa'inrüle tü mojusükat, nayaawata aa'u sünain mojuin shia. ¹⁶ Saashin tü nüchikikat chi O'tte'erüikai, tü taküjakat jümüin, eejeechi Jesucristo nümaa chi Maleiwakai so'uweena tü ka'i kasalajaneetkat o'u sümüin saainjala wayuu süpüshua nütüma. Mayaasüje nnojolüin attüjaanüin aa'u saainjala wane wayuu, atüjaaneerü aa'u kasalajanapa sümüin so'u ka'ikat tia.

Tü na'waataakat alu'u na judíokana

¹⁷ Müshii jia sünain ju'waataain sulu'u jünüiki: "Wayuu judío waya, waya'aya nüpüshika Maleiwa, je kojutsü watüma süpüshua tü nüshajanainkat Moisés. ¹⁸ Sünainjee we'ikünün sünain tü nüshajakat, wayaawata aa'u tü nüchekakat Maleiwa wapüleerua, tü kasa anasükat süpüla waa'inrüin otta tü kasa mojusü nnojolüinjatkat waa'inrüin. ¹⁹ Waya ekirajaka wayuu sünain tü shiimüinkat, je wakaalijain na eekana nnojoliin natüjaain naa'u Maleiwa. ²⁰ Süka wayain aapünüin

amüin tü nüshajakat Moisés, watüjaan aa'ut kasa süpüshua süpüla wekirajüinjatün wayuu sünain tü shiimüinkat. Eekai maa'in naa'in, wakaalijeechi. Eekai matüjaain saa'u tü nüshajakat Moisés, wekirajeechi", müsü jünüiki. ²¹ Tamüshii paala jia: Jia ekirajüliikana wayuu, ɿjamüsü nnojotka'a jaa'inrüin tü jikirajakat anain? Jia achiajaakana wayuu suulia o'uwajaa, ɿjamaka'a ka'ruwaraliika'a jia? ²² Jia achiajaakana wayuu suulia ama'üjawaa sümaa wayuu nnojotkat su'wayuusein, ɿjamaka'a jiakana jüma'üjaaka'a sümaa wayuu nnojotkat ju'wayuusein? Jia alerajakana tü maleiwayaasükälürua, ɿjamaka'a ju'lujwajaka'a tü nakorolokat? ²³ Jia a'waataakana sulu'u aapünaa amüin tü nüshajakat Moisés, ɿjamaka'a mojutka'a chi Maleiwakai jütüma sünain nnojolüin jaa'inrüin tü nuluwataakat anain? ²⁴ Ashajünüsü jüchiki sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat chi Maleiwakai, müsü yaa: "Na gentilekana, mojutsai chi Maleiwakai natüma süka ne'rüin tü kasa mojusü naa'inrakat na judíokana no'upala".

²⁵ "Ayaawatüna aa'uchii waya judíokana sünain nüpuhsin waya Maleiwa, süka shi'yotoonüin wata", müşhii jia sünain ju'waataain sulu'u jukuaippa. Tamüshii paala jia: Aamasü jümüin tü o'yotoonookat ata müleka jüüjüüle jia sümüin tü nuluwataakat anain Moisés. Akaajasa müleka nnojorule jüüjüüin jia sümüin, nnojoleerü kasain saamüin jümüin. Müshii aka ne'e naa'in wane wayuu eekai mo'yotoojuin nüta. ²⁶⁻²⁷ Je na gentilekana,

mayaainje mo'yotoojuin nata, müleka naa'inrüle tü nuluwataakat anain Moisés, "Jia tapüshika", meechi chi Maleiwakai namüin. Otta jiakana o'yotoona atachiikana, ayoujüneena jia natüma, süka nnojolüin jüüjüün jia sümüin tü nuluwataakat anain Moisés, ja'itaina jiaain aapuushin amüin.

²⁸ "Jia tapüshika", nnojoishi müin chi Maleiwakai sümüin wane wayuu sünainjee shi'yotoonüin süta. ¿Kasa atüjaanaka atüma naa'u wane wayuu sünain shiimüin nüpüshin nia Maleiwa? ²⁹ "Jia tapüshika", münüshii napüshua na eekai ne'itaanüin nütüma chi Naa'inkai Maleiwa süpüla nüpüshinjanain naya Maleiwa. Nnojoliishii naya e'itaanüin sünainjee o'yotoonaa ata, süpüla na'waajünün sütüma wayuu. E'itaanüshii naya sünainjee shii'iranajaaitpain naa'in, süpüla na'waajünün nütüma Maleiwa.

3

*Lotüsü nukuaippa Maleiwa sünain
süsaleerüin wayuu saainjala nütüma*

¹ Tasakirüin paala jia: ¿Kasa anaka alu'u na wayuu judíokana noulia na gentilekana? ¿Kasa saamaka namüin tü o'yotoonookat ata? ² Eesüja'aya anaka alu'u naya noulia na gentilekana, saa'u nayain aapüniin amüin palajana tü pütchi nünükikat Maleiwa paala sümäiwa, je e'itaanüshii naya nütüma süpüla nekirajüinjatüin wayuu sünain tü pütchikat sainküin mmakat süpüshua.

³ Je müleka eere napüshi na judíokana eekai manoulain, ḡamalajaweerü saa'in jümuin tü naa'inqrüinjatkat chi Maleiwakai sütümä?

⁴ Nnojo. Nnojoleerü amalajaain. Ayateeria naa'inqrüin chi Maleiwakai tü nümakat. Ja'itairü aküjain alawaa wayuu süpüshua, pansaasü nünüiki chi Maleiwakai waneepia. Shia tü ashajünakat achiki paala sümaiwa. Müsü mayaa:

"Lotüsü nukuaippa chi Maleiwakai wanaa sümaa kasalajanain saainjala wayuu nütüma,
süka pansaain waneepia nünüiki".

⁵ Eesü süpüla süsouktüin wane wayuu shi'ipajee tü tamakat, sünain maa tamüin: "Ja'itaina kaainjalain waya judíokana, nülatirüinya ne'e chi Maleiwakai tü waainjalakat woulia. Müleka nnojoruleje waa'inqrüin tü kasa mojusükat, nnojoishije atüjaanuin aa'u chi Maleiwakai sünain alana'aleein lotüin ma'i tü nukuaippakat. Sükajee tia, nnojotsü anain süpüla süsaleenain waya waainjala nütüma, saa'in wamüin".

⁶ Tamüshii paala jia: Lotüshaatasü ma'i nukuaippa chi Maleiwakai sünain süsaleenain jia jaainjala nütüma. Müleka nnojorüleje lotüin nukuaippa sünain tüü, nnojotsüje nuuntüin süsalain saainjala wayuu süpüshua nütüma. ⁷ Mataalasü wane'eya: "Sütümajee waküjain alawaa, shiyaawatüin wayuu naa'u chi Maleiwakai sünain nnojolin müin aka waya, süka pansaain waneepia nünüiki. Je saa'u kojutüin nia sütümajee tü mojusü waa'inqräkat,

¿jamakuaippat süsalainjanain waya nütüma?".

⁸ Otta sünüiki wane'eya tamüin: "Pikirajüin waya sünain ayatüin sünain waa'inrüin tü mojusükat shii'reee kojuteein chi Maleiwakai sütüma wayuu sünainjee tü waainjalakat". Tamüshii paala jia: Nnojotsü shiain tekiraja anain tia. ¿Jamüshii ji'rülika'a wayumüin sümüin tü tamakat jümüin? Shiimüin sünain lotüin ma'i nukuaippa chi Maleiwakai sünain kasalajanainqatüin jaainjala nütüma.

*Nnojotsü jaralüin anajiraain nümaa Maleiwa
sükajee tü nümakat Moisés*

⁹ Sünainjee süpüshua tü tamüitpakat jümüin, müinjachi taya joolu'u jümüin: Waya judiókana, nnojoliishii waya alanaain noulia na gentilekana nu'upala chi Maleiwakai, süka süchepchiaiñ kaaínjalaa wayuu süpüshua, wayuu judío oo'ulaka wayuu gentile. ¹⁰ Shia tü ashajünakat achiki paala sümäiwa sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkät Maleiwa, müsü mayaa:

"Nnojotsü wayuu eekai anajiraain nümaa
Maleiwa.

Nnojotsü eein waneesüyaakaleje.

¹¹ Nnojotsü wayuu eekai süshatüin aa'inraa tü
anasükat.

Nnojotsü wayuu eekai nümwheein Maleiwa.

¹² Nnojoishi jamajachin chi Maleiwakai namüin
na wayuukana napüshua,
süka shiain jülüjüin naa'in tü mojusükat
waneepia.

Nnojotsü wayuu eekai saa'inrüin tü anasükat.

Nnojotsü waneesüyaakaleje.

13-14 E'rülii wayumüin ma'i na wayuukana napüshua sümaa na'ürülaain ma'i.
Akülaashii alawaa, je ki'rashii ma'i sünain aashajawaa perulaa.

Mülia aa'inrü wayuu sütüma nanüiki maa aka süchotokai maa'ala.

15 Nashe'etaain wayuu.

No'utüin saa'in wayuu.

16 Eepünaale no'unüin, shi'rüin müliaa wayuu natüma.

Namojujain sukuaiipa wayuu.

17 Natke'erüin wayuu süka tü naa'inrakat je tü namakat.

18 Nnojoishi jamajachin chi Maleiwakai namüin.
Mojutsai nia natüma".

19-20 Waya judiókana, saa'u saapünün wamüin tü nuluwataakat anain Maleiwa ashajünakat nütüma Moisés, antinneena waya nümülatu'umüin Maleiwa so'uweena wane ka'i süpüla wasouktüinjanain nümüin saalijee nnojolüin waa'inrüin tü nümakat. Je iseerü wachiki asouktaa ni'ipajee Maleiwa saa'u waainjala. Soto jaa'in tü anajirawaakat nümaa Maleiwa, sünain nnojolüin sünainjeejatüin aa'inraa tü nuluwataakat anain Moisés, süka nnojolüin shiain süpülajatüin. Aapuushi wamüin nütüma Maleiwa süpüla wayaawatüinjatüin saa'u kaainjalain waya.

Anajiraashii waya nümaa Maleiwa sünainjee ne'e anoujaan nünain Jesucristo

21-22 Saa'u nnojolüin anajiraain wayuu nümaa Maleiwa sünainjee aa'inraa tü nuluwataakat anain Moisés, ¿kasataalakalaka

anajiraainjatüin aka wane wayuu nümaa? Anajiraashii waya nümaa Maleiwa sünainjee wanoujain nünain Jesucristo. Shia tü aküjünakat achiki paala sümaiwa natüma na nünükimaajanakana Maleiwa oo'ulaka Moisés. Je nii'iyatüin shia chi Maleiwakai wamüin wapüshua maa'ulu yaa sulu'u tü nüchikikat chi O'tte'erükai. Wayuu süpüshua, na judíokana oo'ulaka na gentilekana, che'ojaasü anajiraainjanain naya nümaa Maleiwa. ²³ Che'ojaasü anajirawaa wamüin süka kaainjalain wayuu ütamüinre'eya nuulia Maleiwa je sükatalaaín suulia tü kasa anasü nüchekakat süpüleerua. Je nnojotsü nücheküin chi Maleiwakai ayatüin wayuu katatüin nuulia. ²⁴ Anamia ma'i chi Maleiwakai sümüin wayuu süpüshua waneepia. Je saa'ujee anamiaín ma'i nia, chi eekai nünoujain nünain Cristo Jesús, taashishi nia suulia naainjala sümäa anajiraain nia nümaa Maleiwa. ²⁵⁻²⁶ Je paalainka, naawalüin chi Maleiwakai wayuu suulia súsalaa saainjala. Otta watüjaa aa'uchi nia sünain lotüin ma'i nukuaippa. Je süka lotüin nukuaippa, ni'rüin sünain che'ojaain nüjütüin chi Nüchonkai süpüla ouktajachin saa'u saainjala wayuu süpüla anajiraainjatüin wayuu nümaa. Shiasa maa'ulu yaa, saa'u ouktüichipain Cristo, nuuntüin chi Maleiwakai nülatirüin saainjala wayuu eekai sünoujain nünain Cristo sünain ouktüin nia saa'u saainjala. Sünain nüjütüin Cristo sa'akamüin wayuu, nii'iyatüin chi Maleiwakai wamüin sünain shiimüin lotüin ma'i nukuaippa je shiimüin

nuuntüin anajiraainjatüin nümaa wayuu
süpüşua eekai sünoujain nünain Jesús.

²⁷ Nnojo ju'waataain sulu'u joonooin sümaa
tü nuluwataakat anain Maleiwa, maa aka
taküjaitpain jümüin sünain nnojoliin anajiraain
wayuu nümaa Maleiwa sünainjee naa'inrüin
tü nüshajakat Moisés. Watüjaan aa'ulu sünain
shiaiñ sümüiwa anajiraain anainjee waya tü
wanoulakat nünain Jesús. ²⁸ Tee'iyatütpa
jümüin sünain anajiraain wayuu nümaa
Maleiwa, nnojotsü sükajeejatüin naa'inrüin
tü nümakat Moisés namüin, sükajeejatü
nanoujain nünain Jesús sünain ouktüin
saa'u naainjala. ²⁹ Chi Maleiwakai, nnojoishi
Wamaleiwasein ne'e wayakana judíokana
wamüiwa. Namaleiwase na gentilekana wanaa
wamaa. Je sükajee tia, Sümaleiwaseichipa
wayuu süpüşua. ³⁰ Waneeshia chi Maleiwakai
anajiraakai atüma wayuu süpüşua. Na
judíokana, o'yotoona atachiikana, oo'ulaka
na gentilekana, mo'yotooju atachiikana,
anajiraashii naya napüshua sünainjee ne'e
anoujaa nünain Jesucristo. ³¹ ¿Jamakalaka tü
nüshajakat Moisés? ¿Jamüinjatü sukuaippa
watüma, waya anajiraainapakana nümaa
Maleiwa sünainjee wanoujain nünain Jesús?
¿Nnojolütpa kasain saamüin wamüin
joolu'u? Nnojolun. Alana'aleesia joolu'u
sünain kojutüinjatüin shia watüma, süka
wayaawatütpain joo saa'u kasapülajatüin shia
wamüin nütüma Maleiwa.

4

Abraham, anajiraashi nümaa Maleiwa sünainjee nünoula

¹ Soto jaa'in nüchiki Abraham, chi watuushikai waya judíokana sumaiwa paala. ¿Kasa eejatka nüma'ana wanaa sumaa anajiraain nia nümaa Maleiwa? ² Watüjaan aa'uchi Abraham sünain naa'inrüin wainma kasa anasü sumüin wayuu. Je müleka anajiraaleje nia nümaa Maleiwa sünainjee tü kasa anasü naa'inrakat, a'waataashije sulu'u tü naa'inrakat. Otta tamüshii paala jia: Nnojotsü kasain nu'waataain alu'u nu'upala Maleiwa. ³ ¿Jamüsü sünüiki tü karaloukta nüchikimaajatkät Maleiwa noo'opünaa Abraham? Müsü mayaa: "Nücheka achikit Maleiwa anajiraain Abraham nümaa sünainjee nünoujain nünüiki".

⁴⁻⁵ Watüjaan aa'ulu sünain nücheküin chi Maleiwakai süpüleerua anajiraainjatüin wayuu kaainjarat süpüshua nümaa. Wane a'yataai, "Asülajünüsü tamüin neerü", nnojoishi müin. "Awalaajünüsü ta'yataain", müşi. Alu'usa wayakana, müşhii aka waya naa'in wane wayuu eekai nüsülaajünün amüin neerü sünain ma'yataain. Saa'ujee wanoujain nünain Maleiwa, nücheka achikit anajiraain waya nümaa. ⁶ Nüküjain David paala sumaiwa nüchiki wane achekünakai amüin süchiki anajirawaa nümaa Maleiwa. Naashin David, nnojotsü sünainjeejatüin tü kasa anasü naa'inrakat, sükajeejatü nünoujain nünain Maleiwa. Anata'aleeshija'a ma'i chi wayukai naashin David. Müsü tü nüshajakat:

7-8 “Anata'aleeshija'a ma'i chi wayuu alatinnakai
aainjala nuulia nütüma Maleiwa,
süka motüin naa'in Maleiwa tü kasa mojusü
naa'inrakat.

Müiria nnojolüin jülüjün aa'inyüü naainjala
süpüla kasalajanaa nümüin nütüma
Maleiwa”.

⁹ ¿Naya ne'e kamüinjanaka tü anajirawaakat
nümaa Maleiwa na o'yotoona atachiikana
namüiwa? Nnojo. Namüinjatü shia na
mo'yotooju atachiikana wanaa namaa.
Tamuinapa'asa jia soo'opünaa nüchiki Abraham
sünain nücheküin süchiki Maleiwa anajiraain
nia nümaa süka nünoujain nünain. ¹⁰ ¿Joujatü
nücheküin achiki Maleiwa tü anajirawaakat
nümaa Abraham? ¿Anajiraashi nia süchikijee
shi'yootonüin nüta? Nnojo. Anajiraashi
süpülapünaa. ¹¹ Saa'u anajiraain Abraham
süpülapünaa shi'yootonüin nüta, shiyaawatüin
wayuu saa'u anajiraain nia nümaa Maleiwa
sünainjee tü nünoulakat ne'e sümüiwa.
Jümeenakalaka joo tamüin: “¿Kasa apülajatka
shi'yootonüin nüta?”. O'yotoona atachi nia
süpüla sütüjaainjatüin wayuu naa'u sünain
anajiraachipain nia nümaa Maleiwa. Je
maa'ulu yaa, na gentilekana, mayaainje
mo'yotoojuin nata, anajiraainapa naya nümaa
Maleiwa sünainjee tü nanoulakat nünain, maa
aka anajiraain paala Abraham süpülapünaa
shi'yootonüin nüta. Eekalaka süpüla namüin na
gentilekana: “Washi nia'aya”. ¹² Watüjaa aa'uchi
Abraham sünain natuushin na judíokana, na
o'yotoona atachiikana, saa'u ni'irukuin naya.

Otta müshi'iya joolu'u, na judíokana eekai nashatüin tü nünoulakat Abraham süpülapünaa shi'yotoonüin nüta, shiimainchipa sünain nashin.

Ekettaajüsü tü pütchi pansaakat paala nümüin Abraham, süka nünoujain nünain Maleiwa

¹³ Watüjaa aa'uchi Abraham oo'ulaka na nüikeyuukana sünain pansaain nünüiki chi Maleiwakai namüin sünain maa: "Anashaateechi ma'i Abraham tatüma oo'ulaka tü wayuukolüirua sainküin mmakat süpüshua eekai sümüin: 'Nia Abraham washika' ". Tasakirüin paala jia: ¿Pansaasü, saa'in jümüin, nünüiki chi Maleiwakai namüin sünainjee naa'inrüin tü nuluwataakat anain Moisés? Nnojo. Shia sünainjee anajiraainapain naya nümaa Maleiwa sünainjee nanoujain nünain.

¹⁴⁻¹⁵ Müleka pansaaleje nünüiki chi Maleiwakai namüin sünainjee aa'inraa tü nuluwataakat anain Moisés, ¿jamaka'a che'ojaaka'a namüin anoujaa nünain Maleiwa? Amülasüja'a mmata pansaain nünüiki sünain anashaatainjanain ma'i naya nütüma, je na wayuu pansaakana amüin nünüiki Maleiwa, acheküsüje süsalain naya nnojorule naa'inrüin tü nuluwataakat anain Moisés. Akaajasa müleka nnojorule anajiraain wayuu sünainjee aa'inraa tü nümakat Moisés, nnojoliija'a süsalainjanain na anoujashiikana maa aka nnojorule naa'inrüin shia.

¹⁶ Tamüshii paala jia jüchikua: Pansaasü nünüiki chi Maleiwakai nümüin Abraham süka nünoujain nünain. Shiasa süka anamiaiin

ma'i chi Maleiwakai nümüin Abraham, anajiraakalaka nia nümaa. Anamiakalaka nia joolu'u sümüin wayuu süpüshua eekai "Nia Abraham washika" sümüin sünain sünoujain. Nnojoishi anamiain nia namüin na judíokana namüiwa, na aapünakana amüin tü nüshajalakat Moisés. Anamiashi namüin napüshua na eekai nanoujain nünain maa aka Abraham. Shiimüinkalaka niain Abraham washin waya anoujashiikana wapüshua. ¹⁷ Jülüja jaa'in jaralin chi pansaain anüiki. Shiimüin niain Maleiwa, chi Maleiwa nünoujakai anain Abraham, chi Maleiwa keraakai atüma tü nümakat sünain pansaain nünüiki, chi Maleiwa oso'irakai saa'in wayuu ouktüsü, chi Maleiwa aküjakai süchiki tü naa'inrüinjatkat nnojolüiwa'aya naa'inrüin. Wamakalaka waya anoujashiikana süka süpüshua waa'in: "Anata'aleeshiija'a ma'i waya süka niain washin Abraham", maa aka tü ashajünakat nüchiki Abraham sulu'u tü nüchikimaajatkat Maleiwa, sünain müin mayaa: "E'itaanüshi pia tatüma süpüla piainjachin süshin wayuu wainma sainküin mmakat".

¹⁸ Süpüla nikeraajüinjatüin chi Maleiwakai tü nümakat nümüin Abraham sünain pansaain nünüiki, achenküsi naapüin kachonwaa nümüin. "Iseerü süchiki ayaawajünaa tü püikeyuukalüirua, süka wainmeerün ma'i shia", müshi chi Maleiwakai nümüin Abraham. Mayaaínje laülaain Abraham sünain machonwaa, katsüinsü tü nünoulakat sünain na'atapajüin tü naa'inrüinjatkat chi

Maleiwakai nümüin. Sükajee tia, müirüjese wattain saalin nüikeyuu sainküin mmakat maa'ulu yaa. ¹⁹ “¿Jamakuappaliikai waya süpüla kachoinjanain?”, müsü naa'in nüle'eru'u Abraham. Mayaaínje sülü'ülün polooín shikii juya nuuyase je maralüin Sara tü nu'wayuusekat, ayatsü nünoujain sünain naapeerüin Maleiwa kachonwaa namüin. ²⁰⁻²¹ Nnojotsü naapüin naa'in sünain maa: “Matüjainsai Maleiwa ekeraajaa tü nümakat tamüin”. Shia eeka katsüin tü nünoulakat sümaa nu'waajüin Maleiwa waneepia. “Shiimüin sünain nuuntüin nikeraajeerüin Maleiwa tü nümakat tamüin sünain pansaain nünüiki”, müshi. ²² Tamüshii paala jia: Sükajee nünoujain Abraham tü nümakat chi Maleiwakai nümüin, ekettaajüsü tü ashajuushikat: “Nücheka achikit Maleiwa anajiraain Abraham nümaa”, makat. ²³⁻²⁴ Tia pütchikat, nnojotsü nüpülatjatüin Abraham nümüiwa, wapülatjatü wayakanaya. Nücheka achikit Maleiwa anajiraain waya nümaa sünainjee wanoujain nünüiki. Nia chi Maleiwa Pülashikai ma'i, chi oso'ire'etkai naa'in Wasenyotsekai Jesús süchikijee ouktaa. ²⁵ Watüjaa aa'ulu sünain naapüin chi Nüchonkai süpüla ouktajachin nia saa'u waainjala, je sünain nüso'ire'erüin naa'in süchikijee ouktaa süpüla anajiraainjanain waya nümaa.

5

*Tü anaawaakat nümaa Maleiwa nünainjee
Cristo*

¹ Saa'u anajiraainapain waya nümaa chi Maleiwakai sünainjee tü wanoulakat nünain, anaitpa joolu'u tü waa'inkat nu'upala nütüma chi Wasenyotsekai Jesucristo. ² Sünainjee tü naa'inrakat Cristo, nii'iyatüin chi Maleiwakai na'anasia wamüin. Je maa'ulu yaa, kamalaintpa wamüin tü anajirawaakat nümaa. Je saa'u anajiraainapain waya nümaa, talatashaatasü ma'i waa'in saa'u nnojoliinapain katatüin waya suulia tü kasa anasü nüchekakat Maleiwa wapüleerua, süka watüjaain saa'u sünain wama'anainjatüin shia süpüshua so'uweena wane ka'i. ³ Ja'itairü we'rüin müliaa, ayatsü talatüin waa'in su'utpünaa tia. Sükajee tü müliaakat, watüjeerü wachecherüin waa'in sünain anoujaa. ⁴ Je walatirapa tü müliaakat, "Lotüsü jukuaippa to'upala", meechi chi Maleiwakai wamüin. Je sükajee talatüin nia wamaa, watüjaaa aa'ulu sünain ayateenain nükaalijüin waya müleka we'rüle müliaa wachikua. ⁵ Je nnojoleena waya e'rüin japülii, süka wakaalijüneenain nütüma Maleiwa sünain katsünijatüin tü wanoulakat. Nükaalijeeena waya süka alin ma'i waya nüpüla. Je chi Naa'inkai Maleiwa aapünakai wamüin, nii'iyatüin wamüin sünain alin ma'i waya nüpüla Maleiwa.

⁶ Je paalainka, nnojotsü wountüin anajiraain waya nümaa Maleiwa, süka nnojolin jamajachin nia wamüin. Wanaa sümaa tia, ouktüshi Cristo süpüla nu'tte'erüinjanain waya. ⁷ Ja'itaichi takaalijeein ma'i wane wayuu, nnojorüleeja'a tacheküin ouktüin taya naa'ujee, ja'itaichi ni-

ain wane wayuu aa'inrakai süpüshua tü nuluwataakat anain Moisés, ja'itaichikeje niain wane wayuu kamaneekai waneepia sümün wayuu. ⁸ Akaajasa Cristo, nnojotsü niyoukta achiki ouktaa waa'u. Je mayaainje kaainjaraliin waya, ouktüshia ne'e nia waneepia waa'ujee. Süka tüü, nii'iyatüin Maleiwa wamün sünain alin ma'i waya nüpüla.

⁹ Sotoyoosüje jaa'in tü taküjakat jümün súchiki súsaleerüin saainjala wayuu nütüma Maleiwa so'uweena wane ka'i. Otta wayakana, mayaainje kaainjalain waya paalainka, anajiraainapa waya joolu'u nümaa Maleiwa sünainjee tü nüshakat Jesús amülakat sünain ouktüin saa'u waainjala. Je sükajee tia, o'tte'ennüshii waya nütüma Cristo. Müinaya waya nnojoliin súsalain waainjala nütüma.

¹⁰ Tamüshii paala jia jüchikua: Mayaainje mojaawain waya paalainka nümaa Maleiwa, anaawashii waya joolu'u nümaa sütüma tü naa'inrakat chi Nüchonkai sünain ouktüin nia waa'ujee. Je süka anaawainapain waya nümaa Maleiwa, shiimün sünain wo'tte'ennüinjanain nütüma Cristo süka katüitpain no'u. ¹¹ Je naapüin wamün chi Maleiwakai miyo'ushaata talataa aa'in, sükajee tü naa'inrakat Jesucristo chi Wasenyotsekai. Nia kakajeejanaka anaawain waya nümaa Maleiwa.

*Ouktaa nünainjee Adán otta anajirawaa
nünainjee Cristo*

¹² Taso'iree aa'inchii jia sünain anain ma'i tü naapakat wamün Cristo, je sünain mojuin ma'i

tü naapakat wamünin Adán. Kaainjalashi Adán nuulia Maleiwa sükajee niyouktajaain sümaa nünüiki nümünin. Ouktakalaka nia saalijee. Je sükajee kaainjalain Adán, o'ttüsü wayuu ütamüinre'eya sünain kaainjalaa. Ouktakalaka naya saalijee. ¹³⁻¹⁴ Je wanaa sümaa tia, nnojotsü kasalajanain sümüin wayuu moonooinwaa sümaa tü nüshajalakat Moisés, süka nnojolüin eejatüin shia. Mayaainje'e nnojolüin nayouktajaain nünüiki Maleiwa, maa aka Adán, ouktüshi'iya ne'e waneepia napüshua'ale'eya süka wayuuin kaainjaralii naya.

¹⁵ Jamüsü waneejatüka'a tü aapuushikat wamünin nütüma chi Maleiwakai suulia tü aapuushikat wamünin nütüma Adán? Sükajee kaainjalain Adán, shi'rüin ouktaa tü wayuukolüirua süpüshua. Alu'usa tü naapakat wamünin chi Maleiwakai nünainjee Jesucristo, alana'aleesia ma'i sünain anain shia. Anamiashaatashi ma'i chi Maleiwakai süpüla naapüin chi Nüchonkai wamünin. Je tü kasa anasü naa'inrakat Cristo, süpüljatü wayuu süpüshua'ale'eya. ¹⁶ Müshi taya tachikua: Tü naapakat wamünin chi Maleiwakai, alana'aleesia ma'i sünain anain shia. Otta tü naapakat wamünin Adán, mojusü. Saa'ujee naainjala waneeshia wayuu, kasalajanasü sümüin saainjala wayuu süpüshua sümaa sükatalaain nuulia Maleiwa. Otta saa'u tü naa'inrakat Cristo, anajiraajeerü wayuu wattu saalin nümaa Maleiwa. ¹⁷ Saa'u naainjala Adán, o'ttüsü wayuu süpüshua sünain kaainjalaa je ouktüshii naya saalijee. Otta saa'u tü

naa'inrakat Jesucristo, chi wayuu aapaakai na'anasia Maleiwa süpüla anajiraainjachin nümaa, katsüinsü naa'in sünain anoujaa.

¹⁸ Tamüshii paala jia jüchikua: Tü naapakat chi Maleiwakai wamüin nünainjee Cristo, alana'aleesia ma'i sünain anain. Otta tü naapakat wamüin Adán, mojusü. Nükajee Adán, saa'u kaainjalain nia, e'itaanüsü wayuu süpüshua nütüma Maleiwa süpüla süsalainjatüin saainjala sümaa katatüinjatüin nuulia. Otta nükajee Cristo, saa'u tü anasü naa'inrakat sünain ouktüin waa'ujee, nnojoleerü kasalajanain wamüin waainjala. Taashishii waya suulia süsalaa waainjala je müinaya nnojoliin akatannüin nuulia Maleiwa. ¹⁹ Saa'ujee moonoooin Adán sümaa nünüiki Maleiwa, o'ttüsü wayuu ütamüinre'eya sünain kaainjalaa. Otta müsia joolu'u, saa'ujee noonoooin Jesucristo sümaa nünüiki Maleiwa, eeitpa süpüla anajiraain wayuu maleekalia.

²⁰ Mapa kakalia nüchikijee Adán, aapünüsü sümüin tü wayuu judíokalüirua tü nüshajakat Moisés nütüma Maleiwa. Aapünüsü shia süka nücheküin Maleiwa shiyaawatüinjatüin wayuu sünain shiimüin kaainjaraliin naya. Otta müsia joolu'u, mayaainje kaainjaralüin ma'i tü wayuukolüirua, nountüitpa anajiraain naya nümaa Maleiwa süka anamiashaatain ma'i nia namüin. ²¹ Tü taküjüitpakanat achiki jümüin, müsü mayaa: Na wayuu süchepchiakana kaainjalaa, oukteena naya napüshua sümaa katatüin naya nuulia Maleiwa. Otta wayakana, nnojoleena nükatalüin nuulia, süka anamiashaatain

ma'i nia. Saa'u wanoujain nünain chi Wasenyotsekai Jesucristo, wountüin wapüshua ana-jirawaa nümaa Maleiwa sümaa su'wanajaain waa'in süpüla chainjanain waya nümaa weinshi.

6

Taashishii waya nütüma Cristo suulia süchepchiaa waainjala

¹ Eesüja'a süpüla sümüin wane wayuu: "Anamiapaja'a ma'i chi Maleiwakai süpüla ana-jiraainjatüin wayuu nümaa ja'itairü wainmain saainjala. Je saa'u nülatirüin chi Maleiwakai saainjala wayuu, anakaja masütaajule waya sünain waainjala süpüla koo'omüinjatüin na'anasia Maleiwa wamüin". ² Nnojotsü shiain tia. Maa aka taashin wane wayuu ouktüsü suulia sukuaiippa, taashiinapa waya suulia süchepchiaa waainjala. Woo'ulawekalaka suulia kaainjalaa. ³ Wanaa sümaa wowoutisaajünün waya anoujashiikana, müşhii aka ouktiraakai waya nümaa Cristo. ⁴ Je maa aka nojoitünün Cristo süchikijee ouktaa, müşhii aka wojoitünakai wanaa nümaa. Je maa aka nüso'iraain aa'in Cristo süchikijee ouktaa nütüma chi Nüshikai Pülashikai ma'i, aka'aya wayakana, müşhii aka woso'iraakai aa'in wanaa nümaa. Je süka jeketütipain wakuaippa, wountüin woo'ulaain suulia waainjala.

⁵ Tamüşhii jia jüchikua: A'aniraaitpa wakuaippa nümaa Cristo. Maa aka ouktüin nia, müşhii aka ouktakai waya wanaa nümaa saa'u nnojolüin kasajatüin wamüin kaainjalaa.

Je maa aka suso'iraain naa'in Cristo, akaweenia wayakana oso'iraweeria waa'in mapeena. ⁶ Maa aka nüchitünün Cristo sünain kuruusakat süpüla ouktaa, aka'aya tü wakuaippakat, achitünüsü süpüla ouktaa wanaa nümaa. Nnojoliinapa joolu'u süchepchiaiin waya kaainjalaa. ⁷ Maa aka taashin wane wayuu ouktüsü suulia sukuaippa, taashiinapa waya suulia süchepchiaa waainjala.

⁸ Saa'u ouktüin waya wanaa nümaa Cristo, watüjaan aa'ulu sünain katüinjatüin wo'u wanaa nümaa. ⁹ Saa'u suso'innüin naa'in Cristo süchikijee ouktaa, watüjaan aa'uchi nia sünain nnojoleechin ouktüin piantua. Nnojolichipa süchepchiaiin nia tü ouktaakat. ¹⁰ Süka ouktüichipain Cristo saa'u saainjala wayuu, nnojoleechi ouktüin nüchikua. Eeshi nia nümaa Maleiwa maa'ulu yaa sünain katüinjatüin no'u süpüla ka'ikat süpüshua. ¹¹ Akaajaa ji-akana, saa'u müin aka ouktakai jia, anakaja jiyaawatüle saa'u sünain taashiinapain jia suulia süchepchiaa kaainjalaa.

¹² Sükajee tüü, juu'ulaa jumata suulia süchepchiaa jia kaainjalaa. Nnojo joonoooin sümaa tü mojusü keejakat sümün tü ji'iruku jookot süpüla ouktaa. ¹³ Nnojo jaapüin ji'iruku süpüla kaainjalaa, süpüla jaa'inrüinjatüin kasa mojusü süka. Nnojo motüin jaa'in sünain katüinapain jo'u nütüma Maleiwa. Shia anaka alu'u joolu'u jaapajiraale jukuaippa nümün. Jaapa ji'iruku nümün süpüla jaa'inrüinjatüin kasa anasü süka. ¹⁴ Soto jaa'in sünain anajiraainapain jia nümaa Maleiwa

sünainjee anamiashaatain nia jümüin süpüla taashinjanain jia nütüma suulia süchepchiaa kaainjalaa. Nnojoliishii jia müin aka naa'in na wayuu aapünakana amüin tü nuluwataakat anain Moisés, tü nnojotkat akaalijain naya suulia kaainjalaa. Je sükajee tia, juu'ulaa suulia süchepchiaa kaainjalaa.

Nüchepchiainapa waya Maleiwa

¹⁵ ¿Jamakalaka joo shia? ¿Ayatüinjana waya masütaajuin sünain waainjala süka anajiraain waya sünainjee anamiashaatain chi Maleiwakai wamüin je nnojolüin sünainjeejatüin woonooin sümaa tü nüshajakat Moisés? Nnojottaa.

¹⁶ Soto jaa'in wane kasa. Müleka jaapajiraale jukuaippa nümuin wane wayuu süpüla nüchepchiainjanain jia, nieechi jülaamainka. Akaajaa müleka jaapajiraale jukuaippa sünain aa'inraa kasa mojusü, süchepchieena jia kaainjalaa, je oukteena jia saalijee. Alu'ujasa müleka jaapajiraale jukuaippa nümuin Maleiwa süpüla jüüpüünjanain jia nümuin, loteerü jukuaippa nu'upala. ¹⁷ Taapüin analu'ut nümuin chi Maleiwakai jaa'u. Süchepchiapiü'üshii jia kaainjalaa paalainka. Je joolu'u, oonooshii jia süka süpüshua jaa'in sümaa tü shiimüin ekirajünakat anain jia maa'ulu yaa. ¹⁸ Taashiinapa jia suulia süchepchiaa kaainjalaa. Nüchepchiainapa jia Maleiwa süpüla aa'inraa tü kasa anasü nüchekakat jüpüleerua.

¹⁹ Tü taküjaitpakat jümüin, taküjain süka pütchi sütüjaakat aa'u wayuu sainküin mma. Müsü joo tü tekirajeekat anain jia jüchikua:

Süchepchiapü'üshii jia kaainjalaa paalainka sünain jaa'inrapü'ün waneepia tü kasa yarüttakat atüma jaa'in süka tü ji'irukukat. Otta müsia joolu'u, saa'u nüchepchiainapain jia Maleiwa, nücheküin süpüleerua jükatalaan suulia jaainjala. Je sükajee tüü, anakaja müleka jaapüle ji'iruku nümüin süpüla jaa'inrüinjatüin waneepia tü nuluwataakat anain jia. ²⁰ Soto jaa'in tü jukuaippakat paalainka. Wanaa sümaa süchepchiapü'ün jia kaainjalaa, nnojotsü kachipünaain jaa'in tü nuluwataakat anain jia Maleiwa. ²¹ Kasayaa ne'e saapüin jümüin tü kasa mojusü jaa'inrakat. Joolu'u, japüliinapa jia süka tü jaa'inrapü'ükat. Chi wayuu ayatakai aa'inrüin kasa makat aka tia, ouktieechi nia sümaa amülouleechin nia nuulia Maleiwa. ²² Otta müshi'iya jia joolu'u, taashiinapa suulia kaainjalaa, je nüchepchiainapa jia Maleiwa. ¿Kasa saapaka jümüin tia? Eejeena jia nümaa chi Maleiwakai süpüla ka'ikat süpüshua süka shii'iranajaaitpain jaa'in sümaa jükatalaan suulia jaainjala. ²³ Alu'ujasa chi wayuu ayatakai süchepchiain kaainjalaa, shiimüin ouktajachin nia saalijee sümaa amülouleechin nia nuulia Maleiwa. Otta chi eekai sa'aniraain nukuaippa nümaa Cristo Jesús chi Wasenyotsekai, ee'iranajaweerü naa'in süpüla chainjachin nia nümaa Maleiwa waneepia.

7

*Müshii aka ouktakai waya suulia tü
nüşhajakat Moisés*

¹ Je joolu'u tawalayuwaa, jütüjaan aa'ulu tü nuluwataakat anain Maleiwa ashajünakat nütüma Moisés napüla na judiókana sünain sümüinjatüin wayuu süma'inru'u katüin so'u. ²⁻³ Maa aka tü wayuu ka'wayuusekat, aluwataanüsü sütüma tü nüshajalakat Moisés sünain nnojolüinjatüin shii'iratüin su'wayuuse süma'inru'u katüin no'u. Müleka ka'wayuusere shia wane wayuu naata kataiwa'aya no'u chi su'wayuusekai, "Ama'üjaasü nümaa wayuu nnojoikai su'wayuusein", müneerü shia. Akaajasa müleka ouktüle chi su'wayuusekai, jutatüsü sukuaiippa süpüla ka'wayuusee wane jekechi. "Ama'üjaasü nümaa wayuu nnojoikai su'wayuusein", nnojoleerü mününin.

⁴ Akaajaa jiakana tawalayuwaa, müşhii aka ouktakai jia suulia tü nüshajakat Moisés sükajee ouktüin Cristo saa'u waainjala. Sükajee juttatüitpain wakuaiippa suulia tü suluwataakat anain, a'aniraaitpa wakuaiippa nümaa Cristo. Je sünainjee süso'iraain naa'in süchikijee ouktaa, wountüin joolu'u wa'yataain nümüin Maleiwa sümaa waa'inrüin tü anasükat nümüin wanepia. ⁵ Soto jaa'in tü wakuaiippakat paalainka wanaa sümaa wale'eru'uin süchiki kaainjalaan maa aka wayuu süpüshua. Wanaa sümaa saapünün wamüin tü nuluwataakat anain waya Moisés, müsü aka sootokai waya sünain aa'inraa tü kasa mojusü achiajaanakat oulia waya sulu'u. Je müleka mache'ere waya sünain aa'inraa wanepia kasa eekai müin aka tia, shiimün sünain ouktajanain waya sümaa amüloulinjanain nulilia Maleiwa. ⁶ Mayaainje süchiajaain waya

tü nuluwataakat anain Moisés, ayatshi'iya waya sünain süchepchiaiin waainjala. Alu'usa joolu'u, müşhii aka ouktakai waya suulia tü nüshajalakat Moisés, süka jutatütpain wakuaippa suulia tü suluwataakat anain. Nnojoliikalaka wa'yataain joo nümüin Maleiwa süka tü akuaippaa laülaasükat ee'iyatünakat wamün sulu'u tü nüshajakat Moisés. A'yataainapa waya nümüin Maleiwa joolu'u süka wane jeket akuaippaa nütüma chi Naa'inkai.

Tü atkawaakat sütüma wale'eru'uin kaainjalaa

⁷ Eesüja'a süpüla sümüin wane wayuu: "Mojusüja'a mmata tü nüshajakat Moisés, naakaja müin aka sootokai waya sünain aa'inraa tü kasa mojusü achiajaanakat oulia sulu'u". Nnojoluyaaje shiain tia. Nnojotsü mojuin, anasü. Sütüma tü nuluwataakat anain Moisés, tayaawata aa'u sünain kaainjaralin taya. Je taküjüin paala tachiki jümüin: Eesü müleka kee'ireere taa'in tü süma'anakat wane wayuu. Tüü, nnojotsü tayaawata aa'u sünain kaainjalaain shia. Tü tayaawatakak atüma saa'u, shia tü nuluwataakat anain, eere sümüin: "Nnojo kee'ireein paa'in naata kokoroloshi". ⁸ Je tatüjaapa saa'u sütüma tü nüshajakat Moisés sünain mojuin tü taa'inrakat, keejialeeitpa'aya tamüin suulia paalainka. Müleka nnojoruleje tachiajaanün suulia aa'inraa tia, nnojotsüje alana'aleein ma'i keejiaain tamüin. ⁹ Nnojolüiwa'aya tatüjaain saa'u tü nuluwataakat anain Moisés, nnojotsü ashapataain taa'in saa'u taainjala.

Otta tatüjaapa saa'u, müshi aka sootokai taya sünain aa'inraa tü kasa mojusü achiaajaanakat oulia sulu'u. Je müleka ayatüle taya sünain süchepchiaiin kaainjalaa, shiimün sünain ouktajachin taya saalijee sümaa amülouleechin nuulia Maleiwa. ¹⁰ Tü nuluwataakat anain Moisés, süpülajatüyaaje'e su'tte'erüinjachin taya suulia amüloulii nuulia Maleiwa. Akatsa e'itaain ouktaa tamüin süsala taainjala. ¹¹ Tatüjaapa saa'u sütüma tü nüshajakat Moisés sünain mojuin tü taa'inrakat, ¿jamaka'a nnojotka'a too'ulaain suulia? Shia süka shiain toonooin amaa tü alawaakat sütüma süchepchiaiin taya taainjala. Je sükajee nnojolüin jüyüüin taya sümüin tü nuluwataakat anain Moisés, e'itaasü ouktaa tamüin süsala taainjala. ¹² Shia tamaka jümüin tia: Tü nüshajakat Moisés, aapünüsü wamüin nütüma chi Maleiwa Maainjalasaikai. Nnojotsü mojuin shia, anasü, süka shii'iyatüin wamüin tü kasa anakat süpüla waa'inrüinjatüin je tü kasa mojukat süpüla nnojolüin waa'inrüin.

¹³ Eesü süpüla sümüin wane wayuu: "Müleka anala tü nuluwataakat anain Moisés paajüin, ¿jamakalaka shi'itaaka'a ouktaa sümüin wayuu je amüloulii nuulia Maleiwa?". Tamüshii paala jia: Nnojotsü shiain tia. Tü nüshajakat Moisés, nnojotsü ouktajatüin wayuu sütüma. Ouktajatü wayuu saalijee nnojolüin suu'ulaain suulia kaainjalaa. Chi wayuu eekai ayatüin sünain süchepchiaa naainjala, müleka nnojorule kasalajanain nüümüin naainjala, nnojoleerü niyaawatüin aa'u sünain mojushaatain

ma'i tü kaainjalaakat. Tü nüshajakat Moisés, sükaalijain waya sünain wayaawatüin saa'u tüü.

¹⁴ Watüjaa aa'ulu tü nuluwataakat anain Moisés sümaa saapünüin nütüma Maleiwa. Otta tayakai, maa aka wayuu süpüshua sünain ke'irukuin, süchepchiashi taya kaainjalaa. ¹⁵⁻¹⁶ Anasü taküjale paala tachiki jümüin. Shiimüin sünain nnojolüin tayaawatüin saa'u jamüinjatuin taa'inrüin tü kasa taa'inrakat. Tü kasa anasü tachekakat sünain taa'inreein, nnojotsü taa'inrüin. Shia taa'inraka tü kasa mojusü nnojotkat tacheküin taa'inreein. Je sükajee tatüjaain saa'u tü taa'inrakat sünain mojuin shia, "Lotüsü ma'i tü nuluwataakat anain Moisés", tamüsü. ¹⁷⁻¹⁸ ¿Jamüsü taa'inraka'a tü mojusü nnojotkat tacheküin taa'inreein je nnojolüin taa'inrüin tü anasükat? Shia süka tale'eru'uin tü kaainjalaakat. ¹⁹ Tamüshii paala jia: Tü taa'inrakat, nnojotsü shiain tü kasa anasü tachekakat taa'inreein, shia ne'e taa'inraka tü kasa mojusü nnojotkat tacheküin taa'inreein. ²⁰ Je taa'inrüin tü mojusü nnojotkat tacheküin taa'inreein, süka jo'uutüjülin taya sümaa taainjala.

²¹ Müsü sukuaiippa tü taküjaitpakat achiki jümüin: Mayaainje tacheküin taa'inreein kasa anasü, ayatsia ne'e tanEEKüin aa'inraa tü kasa mojusükat. ²² Tacheküin taa'inreein tü kasa anasü nuluwataakat anain Maleiwa, süka shii'iranajaaitpain takuaippa nütüma. ²³ Otta müleka shiimüinre tia, ¿jamaka'a tanEEKaka'a waneepia aa'inraa tü kasa mojusükat? Shia

süka tale'eru'uin kaainjalaa. Je sükajee tüü, müsü aka eekai wane atkawaa sütüma tü takuaippa jeketkat. Je müshi aka kapükai taya, süka nnojolüin tountüin taa'inrüin tü anasükat. **24-25** Müshi paala tachikua: Saa'u nii'iratütpain chi Maleiwakai takuaippa, nüchepchiaichipa joo taya, sümaa shiaín tacheküin waneepia taa'inreein tü kasa anasü nuluwataakat anain. Akaajasa, süka jo'uushin taya sümaa taainjala, ayatshia müin aka kapükai taya. Aa'inraa tü kasa anasükat, kapüleesü. Otta aa'inraa tü mojusükat, mapüleesat. Alu'uta'aleeshija ma'i taya süchepchiaka taainjala. Kasataalejese tajuitinnüin maalü suulia. Akatsa eein wane kasa. Tatüjaaa aa'ulu sünain tajuitinneechin maalü nütüma chi Wasenyotsekai Jesucristo. Taapakalaka ma'i joo müle'oshaata analu'ut saa'u tia.

8

Chi Naa'inkai Maleiwa nükaalijain waya suulia kaainjalaa

¹ Chi wayuu eekai sa'aniraain nukuaippa nümaa Cristo Jesús, müichia nnojolin süsalain naainjala nütüma Maleiwa sümaa nnojolin nükatalüin nia nuulia. ² Chi wayuu eekai jüüpüün waneepia nümüin chi Naa'inkai Maleiwa, taashishi suulia süchepchiaa naainjala. Paalinka, ouktajana waya wapüshua süka kaainjaraliin. Otta müsia joolu'u, sünainjee tü naa'inrakat Cristo Jesús, taashishii waya suulia süchepchiaa kaainjalaa je suulia tü ouktaakat, süka pülashin ma'i chi Naa'inkai

Maleiwa aapakai wamüin kataa o'u. ³ Tü nuluwataakat anain Moisés, nnojotsü suuntuin sujuittirün waya suulia tü ouktaakat, süka wale'eru'uin tü kaainjalaakat. Chi taashikai atüma waya, nia Maleiwa. Nuluwataain Jesucristo chi Nüchonkai, sünain wayuuin nia maa aka waya kaainjaraliikana. Sünainjee naapajiraain nikii süpüla ouktaa saa'u waainjala, süsalashi nia tü waainjalakat nütüma Maleiwa. ⁴ Je saa'u wajuittinnüinapain suulia tü ouktaakat, wounnerü wekeraajüin süpüshua tü kasa anasü nüchekakat wapüleerua chi Maleiwakai sulu'u tü nüshajakat Moisés. Wounnerü wekeraajüin sükajee nnojoliinapain wale'eru'uin süchiki kaainjalaa saa'u jüüpüün waya waneepia nümüin chi Naa'inkai Maleiwa.

⁵ Chi wayuu eekai kee'ireein naa'in tü mojusükat, shia süka nüle'eru'uin süchiki tü kaainjalaakat. Otta chi eekai kee'ireein naa'in tü nüchekakat chi Naa'inkai Maleiwa, shia süka nüchepchiai Maleiwa. ⁶ Müleka masütaajule wane wayuu sünain jülüjüin naa'in tü nüchekakat chi Naa'inkai Maleiwa, aapüneerü wane anaa nümuin nütüma Maleiwa saa'u taashiichipain nia suulia tü ouktaakat. Akaajasa chi eekai masütaajuin sünain jülüjüin naa'in kaainjalaa, oukteechi nia saalijee tia sümaa nükatannüin nuulia Maleiwa. ⁷ Süka jamüin, chi jülükakai aa'in waneepia kaainjalaa, nnojoishi oonoooin sümaa tü nuluwataakat anain Maleiwa. Isasuü nüchiki, süka nü'ürülaain nünain. ⁸ Na wayuu eekai kale'eru'uin süchiki kaainjalaa, nnojoruleeja kasakainjatüin natüma

talatüin Maleiwa namaa.

⁹ Otta jiakana, nnojoliinapa kale'eru'uin süchiki kaainjalaa. Saa'u eein chi Naa'inkai Maleiwa sulu'u jaa'in, niaichipa jüüjüüka amüin jia. Chi wayuu eekai nnojolin chi Naa'inkai Maleiwa sulu'u naa'in, nnojoishi nüpüshin nia Cristo. ¹⁰ Wayakana, saa'u wayuuin waya, we'reeria tü ouktaakat saalijee kaainjalaa. Otta müshi'iya joolu'u, saa'u wamaaichipain Cristo, nümaainjana waya Maleiwa waneepia sükajee anajiraainapain waya nümaa. ¹¹ Jütüjaa aa'uchi chi Maleiwakai sünain niain oso'ire'erüin naa'in Jesúś süchikijee ouktaa. Meena'aya jiakanaya. Saa'u eeichipain chi Naa'inkai Maleiwa sulu'u jaa'in, ja'itairü ji'reerüin tü ouktaakat, ayateena nümaa Maleiwa waneepia.

¹² Tawalayuwaa, saajüin tü taküjaitpaket jümüin, ¿kasa anaka süpüla waa'irnrüin? ¿Anasü müleka wale'eru'ule süchiki kaainjalaa? Nnojo. Nnojotsü anain tia. Tachiaajaain jia joolu'u suulia tia. ¹³ Müleka masütaajule jia sünain jüle'eru'uin süchiki kaainjalaa, oukteena jia saalijee sümaa jükatanneenain nuulia Maleiwa. Akaajasa, müleka juu'ulaale suulia süpüshua tü kasa mojusü kee'ireekat jaa'in, nümaajeena jia Maleiwa süpüla ka'ikat süpüshua. Nieechi chi Naa'inkai Maleiwa akaalijaka jia sünain tia.

¹⁴ Chi wayuu eekai jüüjüüin nümuin chi Naa'inkai Maleiwa, shiimüin sünain nüchoin Maleiwa. ¹⁵ Saa'u naapünüichipain wamüin chi Naa'inkai, nnojoliinapa waya mmolüin sheema süchepchiaa kaainjalaa wachikua. Alu'ujasa

joolu'u, süka nüchhooinapain waya Maleiwa, "Taata Maleiwa", wainküin wamüin nümüin.

16 Nükaalij Jain waya chi Naa'inkai sünain ayaawataa saa'u sünain nüchhooinapain waya.

17 Nüchon wane wayuu, kapatseinjachi nütüma. Akaweenia wayakana nütüma Maleiwa, saa'u nüchhooinapain waya. Eejeerü wama'ana süpüshua tü kasa anasü anaajuushikat nütüma chi Maleiwakai napüla na nüpüshikana. Je wanaa nümaa Cristo, eejeerü wama'ana süpüshua tü kasa anasü naapüinjatkat chi Maleiwakai nümüin. Watüjaa aa'uchi sünain müliain paala Cristo. Je wayakana, saa'u müliain waya sünainjee wanoujain nünain, meena'aya joo waya maa aka naa'in sünain anashaateenain ma'i waya no'ulu'u Maleiwa so'uweena wane ka'i.

Müliaa joolu'u otta anaa mapeena

18 Shiimüin tü tamakat jümuin: Mayaasüje miyo'ushaatain tü müliaa we'rakat maa'ulu yaa, nnojoleerü sotüin waa'in shia so'uweena ka'ikat tia, süka anashaateenain ma'i waya no'ulu'u Maleiwa. **19** So'u ka'ikat tia, ee'iyatüneena waya nütüma chi Maleiwakai sümüin tü kasa akumajuushikalüirua sümäiwaa paala sünain nüchhooin waya. Sükajee tüü, sa'atapüin ma'i waya türa kasakalüirua süpüla wee'iyatünün sümüin. **20** Süchikijee nukumajüin Maleiwa tü kasakalüirua süpüshua, niyüülajüin shia suulia shikeraajajüin tü akumajünakat apüla. Nnojotsü süchekalain. Aleinjatü nütüma Maleiwa, süka nütüjaain saa'u

sünain naa'inrüinjatüin wane kasa anasü sümüin so'uweena wane ka'i. ²¹ A'atapüsü ma'i tü akumajuushikalüirua joolu'u sujuittinnüinjatüin suulia sümüllala so'u ka'ikat tia. Meeria aka shia wayakana nüchooinkana Maleiwa sünain anashaataleein ma'i no'ulu'u Maleiwa.

²² Watüjaaa aa'ulu sünain müliayülüinya süpüshua tü kasa akumajuushikalüirua, je kee'ireesü ma'i saa'in taasheein shia suulia. Müliasü ma'i shia maa aka saa'in wane wayuu eekai sa'alijaain. ²³ Otta wayakanaya, kee'ireesü ma'i waa'in taasheein waya suulia ouktaa je shii'iree wee'iyatünün sümüin süpüshua tü akumajuushikalüirua sünain nüchooin waya Maleiwa. Je maa'ulu yaa, sünain wa'atapüin tia ka'ikat, watüjaaa aa'ulu sünain shiimüin nüchooin waya Maleiwa, süka naapatüjülin chi Naa'inkai wamüin. ²⁴⁻²⁵ Je paala wekeroloiwa'aya sünain anoujaa süpüla wo'tte'ennüinjanain nütüma Cristo, watüjaaa aa'ulu sünain taashinjanain waya nütüma Maleiwa suulia ouktaa so'uweena wane ka'i. Müleka shikettaajüle nümüin wane wayuu tü kasa na'atapajakat, nnojoishi asukaakuu müinjachin süpüla. Alu'ujasa wayakana saa'u nnojoliyülin taashin waya, a'atapajeeshii waya waneepia.

²⁶⁻²⁷ Saa'u matsüin waa'in sünain tü wanoulakat, nükaalijain waya chi Naa'inkai Maleiwa süma'inru'u wa'atapajüin tia ka'ikat. Nütüjaaa aa'ulu chi Maleiwakai tü kee'ireekat waa'in. Je süka nnojolüin watüjaain saa'u tü wachuntajatkat nümüin, nieechi achuntaka

chi Naa'inkai süpüla saapünün wamüin. Nüchunteeerü shia chi Naa'inkai Maleiwa süka wane pütchi nnojotkat we'raajün. Je niyaawatüin Maleiwa saa'u süka nüchuntüin waneepia chi Naa'inkai tü kasa nüchekakat wapüleerua waya na nüchooinkana.

*Nnojotsü kasain asütüinjatüin waalii nüpüla
Maleiwa*

²⁸ Watüjaa aa'uchi chi Maleiwakai sünain nünaatüin waneepia süpüshua tü kasa alatakat namüin na wayuu aikana apüla nia, süpüla koo'omüinjatüin namüin sütsün tü nanoulakat sütuma tü alatakat namüin, maa aka eekai mojuin otta eekai anain. Naya na nüneekakana süpüla tü kasa naa'inrüinjattüjkalia paala sumaiwa.

²⁹ Aneekajuushitüjüli'iya naya nütüma Maleiwa süpüla nüpüshinjanain. Akataluushitüjüli'iya naya nütüma süpüla müinjanain aka naya naa'in chi Nüchonkai, süpüla kojutüinjachin Jesucristo sütuma wayuu wainma saa'u nuwalayuuinapain naya. ³⁰ Neenaküin joo chi Maleiwakai na akataluushikana süpüla tü naa'inrüinjattüjkalia paala sumaiwa. Je nücheka achikit anajiraain naya nümaa süpüla eenjanain naya nümaa sünain anashaateenain ma'i no'ulu'u.

³¹ ¿Jamüinjatü wanüiki shi'ipajee tü pütchi anasükat? Ja'itairü wainmain tü wa'ünükükalüirua saalijee tü wanoulakat nünain Cristo, shiimüin wayamüleerün shia, sükajee niain Maleiwa akaaliijün waya. ³² Chi Maleiwakai, nnojoishi na'alijirün chi

Nüchonche'echonkai ma'i. Nüjütüin nia wa'akamünin süpüla ouktaa saa'u waainjala. Süka naa'inrüin tia, watüjaan aa'uchi sünain naapeerün wamünin süpüshua tü kasa anasükat. ³³ Nnojotsü jaralüin "Kaainjaralii jia" müinjatüin wamünin waya aneekuushikana nütüma Maleiwa, süka nümatüjülin chi Maleiwakai wamünin: "Talatirüitpa süpüshua tü jaainjalakat, je anajiraashii jia joolu'u tamaa". ³⁴ Nnojotsü jaralüin e'itaainjanain waya süpüla süsalaa waainjala sümaa wakatannünin nuulia Maleiwa. Jesucristo, nia chi aapajiraakai nikii süpüla ouktaa waa'ujee. Nia chi oso'iraakai aa'in süchikijee ouktaa. Nia chi laülaakai süpüla eeinjachin nikialu'ujee Maleiwa sümaa nüchuntüin nüümün waa'u maa'ulu yaa. ³⁵ Nnojotsü kasain oo'ule'ereechin Cristo suulia alin waya nüpüla. ¿Kaseerü asütaka waalii nüpüla? ¿Müliaa? ¿Mojuu akuaippa? ¿Müleka jashichire wayuu wamünin saaliijee tü wanoulakat? ¿Müleka aire jamü wamünin? ¿Müleka eere mojaa? ¿Müleka mmorule waya? ¿Müleka su'uteere waa'in wayuu? Nnojotsü kasain asütünjatüin. ³⁶ Aküjünüsü wachiki sütüma tü ashajuushikat sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat Maleiwa, müsü mayaa:

"Jashichisü tü wa'ünükälüirua wamünin shii'iree su'uteein waa'in
saa'ujee wanoujain nünain Maleiwa.

Oukteeshii waya atümawaa,
maa aka saa'in anneerü eekai ekiiraain-jatüin".

³⁷ Müshi tachikua jümuin: Nnojotsü

jaralüin oo'ule'erüinjachin Cristo suulia alin waya nüpüla. Ja'itairü wainmain tü wa'ünüükalüirua, shiimüin sünain wayamüleerüin ütamüinre'eya, süka müichiaiñ moo'ulaain Cristo suulia alin waya nüpüla.

38-39 Müshi tachikua: Chi Maleiwakai, nnojoishi na'alijiruin chi Nüchonkai, chi Wasenyotsekai Jesucristo. Nüjütüin nia wa'akamüin süpüla ouktaa waa'ujee. Sükajee tüü, tatüjaaa aa'ulu sünain nnojolüin kasain asütajatüin joo waalii nüpüla Maleiwa. Ja'itairü kasain alatüin wamüin kataiwa'aya wo'u, ja'itaina ouktüin waya, ayateena waya alin nüpüla. Ja'itakaja noo'ule'ereein chi Maleiwakai tü yolujaakalüirua oo'ulaka na aapiee chakana iipünaa suulia alin waya nüpüla, ayateena alin waya nüpüla. Ja'itakaja tü alatakat wamüin joolu'u je mapeena, ja'itakaja tü naa'inreekat na sülaülashiikana mma, ja'itakaja tü alatakat chaa sirumatu'upünaa je shiinalu'upünaa mmakat, ja'itakaja tü süchekakat wapüleerua süpüshua tü akumajuushikalüirua, nnojotsü suu'ule'erüinjachin chi Maleiwakai suulia alin waya nüpüla.

9

Nukuaippa chi Maleiwakai sünain aneekaa wayuu

1 Tü taküjinjatkat joolu'u jümüin, nnojotsü alawaain. Saa'u sa'aniraaitpain takuaippa nümaa Cristo je saa'u jüüjüün taya nümuin chi Naa'inkai Maleiwa, aküjüshi taya tü shiimüinkat waneepia, saa'in tamüin. **2-3** Shiimüin sünain

mojushaatain ma'i taa'in waneepia naalii na tawalayuukana, na tapüshikanairua judíokana. Takaalijeein naya sünain anoujaa nünain Cristo, ja'itashije akatannüin taya naa'ujee nütüma chi Maleiwakai nuulia Cristo. ⁴ Soto jaa'in tü kasa anasü aapünakat paala namüin. Naya Israelka anülia saa'u nuu'uliwo'uin naya chi watuushi Israelkai anülia. Naya e'itaanaka süpüla nüchooinjanain Maleiwa. Nii'iyatüin Maleiwa nukuaippa namüin sünain anashaatain ma'i nia. Naya aapünaka amüin tü pütchi e'itaanakat paala nütüma Maleiwa. Naya aapünaka amüin süpüshua tü nüshajakat Moisés süpüla natüjaainjatüin saa'u tü nuluwataakat anain Maleiwa. Naya ekirajünaka nütüma Maleiwa sünain a'waajaa nia sulu'u tü a'waajüleekat chi Maleiwakai. Naya aküjünaka amüin süchiki tü kasa anasü naa'inrüinjatkat chi Maleiwakai sünain pansaain nünüiki namüin. ⁵ Naya noo'uliwo'uka na wekii maalajanama'akana. Otta Cristo, nanainjeejachia ne'e, chi Wamaleiwasekai aluwataakai saa'u kasa süpüshua, chi wa'waajakai süpüla ka'ikat süpüshua. Amén.

⁶ Tamüshii paala jia: Nayapaja'a na judíokana akataluuushin nütüma Maleiwa süpüla nüchonwaa, ¿jamaka'a nayouktaka'a Cristo? ¿Shia cheje eera nnojotka pansaain tü nümakat paala Maleiwa namüin? Nnojo. Pansaasü nünüiki Maleiwa waneepia. Akatsa müin mayaa: Eesü wayuu na'aka na nuu'uliwo'ukana Israel eekai manoujüinyeein nünain Cristo süka nnojolüin nüpuşhin ma'i Maleiwa. ⁷ Soto jaa'in chi wekii maalajachima'akai

kanüliakai Abraham, chi aküjünakai amüin nütüma Maleiwa sünain müin mayaa: "Na nuu'uliwo'ukana chi püchonkai Isaac, nayeena ne'e namüiwa püchooinka ma'i". Eekalaka na'aka na nuu'uliwo'ukana Abraham wayuu eekai nnojolüin shiimüin nüpüshin Maleiwa. ⁸⁻⁹ Müshi chi Maleiwakai paala nümüin Abraham sümaa pansaain nünüiki nümüin: "So'u wane juyakaleena, keraajeerü tü tamakat paala pümuin sünain pansaain tanüiki. Jemeyuleerü Sara tü pu'wayuusekat nümaa wane püchon", müshi nia nümüin. Sükajee tüü, na nuu'uliwo'ukana Isaac chi nüchonkai Abraham sümaa Sara, nayainjana ne'e namüiwa nüpüshika ma'i Maleiwa. Otta na nuu'uliwo'ukana chi wane nüchonkai Abraham, chi jemeikai sümaa nnojolin nükajeejachin Maleiwa, nnojoliishii nüpüshin Maleiwa.

10 Soto jaa'in nachiki na senkeyuu nüchooinkana chi watuushikai Isaac sümaa tü nu'wayuusekat kanüliakat Rebeca. Mayaainje nüchooin Isaac na piamahaikana tepichi, **11-12** aneekünüshi waneeshia nütüma Maleiwa, otta chi wane'e, maneekujusai. Nnojoliwa'aya neweetüin, nnojolüiwa'aya naa'inrüin kasa anasü otta kasa mojusü, "Laülaajeechi chi emülieekai naa'u chi epayaakai", münüsü tü neikat nütüma Maleiwa. Shia süpüla sütüjaainjatüin wayuu naa'u chi Maleiwakai sünain nnojolüin nüneeküin wayuu sünainjee tü kasa anasü saa'inrakat. Sünainjeejatü tü kasa naa'inrüinjattüjkalia niakai paala sümaiwa. **13** Müsü tü nümakat chi Maleiwakai noo'opünaa

na senkeyuukana, tü ashajünakat paala: "Nia tanEEKaka Jacob, chi emülieekai. Otta Esaú, chi epayaakai, nnojoishi kasajachin tamüin".

14 ¿Jamüinjatü wanüiki shi'ipajee tüü? "Nnojotsü lotüin nukuaippa Maleiwa maka'a nüneekajuin wayuu", ¿müinjana waya? Nnojo.
15 Soto jaa'in tü nümakat chi Maleiwakai nümüin Moisés sünain müin mayaa:

"Eesü wayuu eekai tamüliajüin sümaa tee'iyatüin ta'anasia sümüin.

Je eesü eekai nnojolin tamüliajüin sümaa nnojolin tee'iyatüin ta'anasia sümüin".

16 Je sükajee tüü, nnojoishi aneekünüin wane wayuu nütüma chi Maleiwakai sünainjee nücheküin chi wayukai aneekünaa. Je nnojoishi aneekünüin sünainjee kasa anasü naa'inrakat. Sükajeejatü nii'iyatüin Maleiwa na'anasia nümüin. **17-18** Wane wayuuirua, nii'iyatüin na'anasia Maleiwa namüin shii'iree nanoujain nünain. Otta waneeirua,achechenüsü naa'in nütüma Maleiwa suulia nanoujajüin nünain. Ashajünüsü nüchiki wane wayuu manoujüinyeesai nütüma Maleiwa sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat chi Maleiwakai. Müshi chi Maleiwakai nümüin Faraón chi sülaülashikai tü mmakat Egipto: "E'itaanüshi pia tatüma sünain aluwatawaa, süpüla tatüjaanüin aa'u sünain pülashin taya sütüma tü taa'inrakat püka je süpüla te'nnaajünüinjachin sütüma wayuu sainküin mma".

19 Eesü süpüla süsouktüin wane wayuu shi'ipajee tü tamakat, sünain sümüin tamüin:

"Müleka sükaalijünüleje nütüma Maleiwa wane wayuirua sünain anouja, otta waneeirua,achechenna aa'inxü nütüma suulia nanoujajüin, ḡjamaka'a kasalajanainjatka'a wamüin nütüma manoujain waya? Isasü wachiki woo'ulaain suulia tü nüchekakat wapüleerua".²⁰⁻²¹ Tamüshi paala chi wayuukai: Wayuu ne'e pia. ḡjamüsü mojuka'aka pünüiki ni'ipajee Maleiwa? Wane wayuu atükat, müleka sücheküle süpüleerua sütükeein wane irala iita eekai anain ma'i, sütkain tia. Otta müleka sütükeere ne'e wane amüchi eekai mojuin, "Jamüsü maka'a taya pütüma?", nnojotsü süpüla sümüinjatüin sümüin tü wayuu katükalakat.

²² Watüjaa aa'uchi chi Maleiwakai sünain nii'iyateein nukuaippa sümüin wayuu sünain jashichin nia sümüin saalii saainjala je sünain pülashin ma'i nia süpüla süsalainjatüin shia nütüma. Süka saja'ttinneerün wayuu jashichikat amünin chi Maleiwakai so'uweena wane ka'i, ḡjamaka'a koulainka'a shia nütüma süpüla süsalaa saainjala maa'ulu yaa?²³ Shia süka nii'iyateein nukuaippa sünain anashaatain ma'i nia namüin na nüneekatüjüliikana. Nümüliajüin naya süpüla eeinjanain nümaa waneepia chaa iipünaa.

²⁴ Na wayuu aneekünatüjüliikana nütüma Maleiwa süpüla nümüliajaa, waya wayakana. Je eenakünüshii waya nütüma süpüla anouja nünain, maa aka sa'akajee tü judíokalüirua oo'ulaka tü gentilekalüirua.²⁵ Tü naa'inrakat chi Maleiwakai sünain neenaküin na gentilekana,

shia tü nüshajakat achiki paala Oseas sünain aküjaan tü nümakat Maleiwa, sünain müin mayaa:

“ Jia tapüshika'aya', meechi taya
sümün wayuu eekai nnojolüin
tapüshipü'ün.

Je sümün wayuu eekai maaliipü'ün tapüla,
‘Jia aishiika'aya tapüla’, meechi taya
namünin”.

²⁶ Shia tü aküjünakat achiki sulu'u wane ashajuushiya nütüma Oseas sünain müin mayaa:
“Namünin na wayuu, ‘Nnojoliishii jia tapüshin’,
nümapü'ükana amünin Maleiwa,

‘Naya nüchooinka Maleiwa Matüjainsaikai ouktaa’,
müneena so'uweena wane ka'i”.

²⁷⁻²⁸ Tü naa'inrakat chi Maleiwakai sünain neenaküin na judíokana, shia tü nüshajakat achiki paala Isaías sünain müin mayaa:

“Alü'ütsü tü ka'i kasalajanainjatkat o'u nütüma
Maleiwa namünin naainjala napüshua na
kaainjaraliikana saa'u mmakat.

Ja'itaina wainmain na Israelkana, maa aka saa'in
jasai sotpünaa palaa,
o'tte'enneerü ne'e palirü na'akajee”.

²⁹ Shia tü aküjünakat achiki sulu'u wane ashajuushiya nütüma Isaías, sünain müin mayaa:

“Chi Maleiwa Pülashaatakai ma'i,
müleka nnojorule nüpüte'erüin paala süpüshi
naikeyuu na watuushikana,
müshiije aka waya saa'in tü pueulokolüirua
Sodoma oo'ulaka Gomorra paala sümäiwa
sünain saja'ttale'einya”.

Ayouktünüshi Cristo natüma na Israelkana

³⁰ ¿Jamüinjatü wanüiki shi'ipajee tüü? Na gentilekana, mayaanje nnojolüin kasajatüin paala namüin anainjanain naya no'ulu'u Maleiwa, anajiraainapa naya nümaa sünainjee nanoujain nünain Cristo. ³¹⁻³² Otta na wayuu Israelkana, soo'opünaa kee'ireein naa'in anain naya no'ulu'u Maleiwa sünainjee aa'inraa tü nuluwataakat anain Moisés, nnojotsü nountüin anajirawaa nümaa Maleiwa, süka nayouktün tü anajirawaakat nümaa sünainjeejatkat anoujaan nünain Cristo. Nnojoliishii kamaneweein nümuin chi ajütünakai nütüma Maleiwa, chi o'tte'erüinjachikai naya. ³³ Tü nüchikikat Cristo, sünain müin aka nia saa'in wane ipa eekai shiyouktünüin sütüma wayuu, ashajünüsü paala. Müsü mayaa:

“Te'itaajeerü wane ipa cha'aya Jerusalén
mojeetkat atüma saa'in wayuu
süka süshanaajeerüin saa'ujee süpüla
amalajawaa.

Otta chi eekai nünoujain nünain,
talateerü ma'i naa'in nümaa”.

10

¹ Tawalayuwaa, kee'ireesü ma'i taa'in shii'iree no'tte'ennüin na tapüshikana judíokanairua. Shia tachuntaka aa'u waneepia nümuin Maleiwa. ² Tatüjaa aa'uchii naya sünain na'yataweein nümuin Maleiwa. Akatsa nnojolüin lotüin nakuappa sünain a'yatawaa nümuin, ³ saa'u nnojolüin noonooin sümaa tü nümakat Maleiwa süpüla anajiraainjanain

naya nümaa. Nnojotsü nayaawatüin saa'u tü anajiraainjatkät akajee wayuu nümaa. Je saa'u nayouktün tü nümakat Maleiwa, nachajaain anajiraweein nümaa süka nakuaippa namüiwa.

⁴ Müshi taya tachikua jümün: Nnojoliishii anajiraain waya nümaa Maleiwa sünainjee woonooin sümaa tü nuluwataakat anain Moisés. Süka shikeraajütpain nütüma Cristo tü nümakat Moisés, anajiraashii nümaa Maleiwa napüshua na eekai nanoujain nünain Cristo.

⁵ Aküjüshi Moisés süchiki sukuaiippa wayuu eekai anajiraweein nümaa Maleiwa, sünain nüshajüin nünnüki chi Maleiwakai mayaa: "Chi wayuu eekai kee'ireein naa'in kataa o'u tamaa chaa iipünaa, acheküshi noonooin waneepia sümaa tü taluwataakat anain", müsü.

⁶⁻⁷ Otta saa'u shikeraajütpain tü nuluwataakat anain Moisés nütüma Cristo, suuntütipa wayuu anajirawaa nümaa Maleiwa sünainjee sünoujain ne'e nünain Cristo. Nnojotsü che'ojaain wamüin wachuntün nümuin Cristo nüshakattüinjachin iipünaajee je nüso'iraain aa'in, süka naa'inratüjülü'inya tia.

⁸ Je tü nüchikikat chi O'tte'erükai, aapünüsü wamüin süpüla waküjainjatüin shia je süpüla wanoujainjanain sünain süka süpüshua waa'in.

⁹ Anuu tü shikirajakat anain tü nüchikikat chi O'tte'erükai: Müleka waküjale sümuin wayuu nüchiki Jesucristo sünain Wasenyotsein nia, sümaa wanoujain nünain süka süpüshua waa'in sünain süso'iraain naa'in nütüma Maleiwa süchikijee ouktaa, shiimüin sünain wo'tte'ennüin.

¹⁰ Anajiraashii waya nümaa

Maleiwa müleka wanoujüle nünain Cristo süka süpüshua waa'in. Je atüjaaneena aa'u waya sünain wo'tte'ennüin, süka waküjüin nüchiki Jesucristo sünain Wasenyotsein nia. ¹¹ Je o'tte'ennüsü wayuu süpüshua eekai sünoujain nünain. Shia tü ashajünakat achiki sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat Maleiwa, sünain müin mayaa: "Wayuu süpüshua eekai sünoujain nünain, talateerü ma'i saa'in númaa". ¹²⁻¹³ Otta wane ashajuushiya, müsü yaa: "Chi wayuu eekai nüchuntüin saa'u nünülia chi Senyotkai Jesucristo, o'tte'enneechi nia". Cristo, nia Nasenyotseka napüshua na eekai nanoujain nünain, je anamiashaatashi nia sümüin wayuu süpüshua eekai süchuntüin númuin. Maa aka wayuu judío otta gentile, o'tte'ennüshii naya wanaawa sünainjee tü naa'inrakat Cristo.

¹⁴⁻¹⁵ ¿Jamüsü nnojotka'a wainmain na judío eekai nachuntüin saa'u nünülia Cristo süpüla no'tte'ennüinjanain? Anuu tü ashajünakat paala sünain müin mayaa: "Anashaatasü ma'i süka süntüin wayuu wa'akamüin sünain aküja wamüin süchiki kasa anasü", müsü. Otta müleka nnojorule suluwataanüin wayuu sünain aküja nüchiki Cristo, maküjinjeerü shia. Je müleka nnojorule sükjünün nüchiki sümüin wayuu, nnojoleena naya atüjaain naa'u Cristo. Je wane wayuu, müleka nnojoire nütüjaain naa'u Cristo, nnojoleerü nuuntüin anoujaa nünain. Je müleka nnojorule nünoujain nünain Cristo, nnojoleerü nuuntüin achuntaa o'tte'ennaan númuin.

¹⁶⁻¹⁷ Müleka sükjünüle nüchiki Cristo, chi O'tte'erükai, sümüin wayuu, shiimüin sünain

eejeerüin wayuu eekai sünoujain nünain süpüla su'tte'ennüinjatün nütüma. Otta na Israelkana, ja'itaina naapüin nüchiki chi O'tte'erükai, wainma eekai nnojolüin sünoujain nünain. Shia tü nüshajakat achiki paala Isaías sünain müin mayaa: "Maleiwakalee, ¿jamüsü nnojotka'a nanoujain na wayuukana tü tekirajakat anain?".
18 Taya Pablo, asakitshi paala taya: ¿Jamüsü nnojotka'a wainmain na anoujakana na'aka na Israelkana? ¿Shia süka nnojoliin naapüin nüchiki chi O'tte'erükai? Nnojo. Shiimün sünain naapüin, maa aka tü ashajünakat paala. Müsü mayaa:

"Aküjünüsü nüchiki sainküin mmakat süpüshua.

Shiimün sünain saapünün sütüma wayuu süpüshua".

19 Asakitshi taya tachikua: ¿Jamüsü nnojotka'a wainmain na anoujakana na'aka na Israelkana? ¿Shia süka nnojolüin nayaawatün saa'u tü naapakat? Nnojo. Shiimün sünain nayaawatün saa'u. Soto jaa'in tü nünükikat Maleiwa ashajünakat paala nütüma Moisés sünain müin mayaa:

"Jia wayuu Israelkana, achunjeerü jaa'in tatüma nachiirua na gentilekana, na meirakaajukana amüin jütüma.

Jashicheena jia tatüma namüin na gentilekana, na nnojoliikana aapünün amüin tü nüshajakat Moisés maa aka jiakana".

20 Jashichishii naya, süka kamaneein chi Maleiwakai namüin na gentilekana. Nnojoishi mmolüin Isaías neema na Israelkana sünain

ashajaa tü nümakat Maleiwa noo'opünaa na gentilekana sünain müin mayaa:

"Na wayuu nnojoliikana achajaain tachiki paala, antüinapa joolu'u tanain.

Tee'iyatütipa joo takuaippa namüin".

21 Otta nünüiki Maleiwa noo'opünaa na Israelkana, müsü mayaa:

"Ja'itairü kee'ireein taa'in anajiraweein naya tamaa,

ayatshi'iya ayouktüin tanüiki.

Masütaajusali naya sünain moonooin sümaa tü taluwataakat anain".

11

Nükatalüin Maleiwa napüshi na Israelkana nünainmüin

¹ Asakitshi paala taya soo'opünaa tüü: Saa'u shiyouktünün nünüiki Maleiwa natüma wainma na wayuu Israelkana, ¿niyüülajataapa Maleiwa na nüpüshikana? Nnojo. Nnojotsü shiain tia. Nnojoishi niyüülajüin tayakai, je shiimüin judíoin taya. Noo'uliwo'u taya na watushikana Israel je Abraham. Je Benjamín te'iruku. ² Shiimüin sünain nnojolin niyüülajüin Maleiwa na nüpüshikana, na nüneekatüjülikanaya paala sumaiwa. Soto jaa'in nüchiki Elías, tü ashajünakat sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkat Maleiwa. Müshi Elías nümuin Maleiwa sünain niyoujain na Israelkana: ³ "Maleiwakalee, no'uta aa'inchii wainma na pünuükimaajanakana je nojunnajiruin tü a'ajüleekalüirua. Taya apütaaka ne'e tamüiwa sumaajaa no'uteein ma'i

taa'inya". ⁴ Je nünüiki chi Maleiwakai ni'ipajee Eliás: "Nnojoishi piain pümüiwa na'akajee na Israelkana sünain oonoooin sümaa tanüiki. Takatalüin tanainmüin maa aka 7.000 wayuu na'akajee na wayuu Israelkana eekai ayatüin sünain oonowaa sümaa tanüiki, eekai nnojoliin jüyüyüin nümüin chi maleiwayaa kanüliakai Baal", müsü. ⁵⁻⁶ Müsia aka joo maa'ulu yaa. Eesü na'akajee na judíokana eekai nükatalüin chi Maleiwakai nünainmüin. Aneekünüshii naya nütüma Maleiwa sünainjee anamiaín nia namüin, nnojotsü sünainjeejatüin kasa anasü naa'inrakat. Müleka süneekünüleje wayuu sünainjee tü kasa anasü saa'inrakat, nnojotsüje che'ojaain anamiaínjachin Maleiwa wamüin.

⁷ Na'akajee na Israelkana, na eekai anajiraain nümaa Maleiwa, naya ne'e na aneekuushikana nütüma. Otta tü wane napüshikat, mayaainje kee'ireein saa'in anainjatüin shia no'ulu'u Maleiwa, nnojotsü suuntüin süka nüchecherüin Maleiwa saa'in suulia sünoujajüin nünain. ⁸ Otta tü nachikikat, ashajünüsü paala, müsü mayaa:

"Je nayakana nütüma chi Maleiwakai,
isasü nachiki nayaawatüinjatüin saa'u tü
shiimüinkat.

Müshii aka wane mo'usai, otta wane mache'esai, nnojotsü nountüin nayaawatüin saa'u tü kasa ne'rakat je tü naapajakat achiki. Ayatshi'iya naya sünain müin aka tia maa'ulu yaa".

⁹⁻¹⁰ Je tü nüshajalakat David nachiki, müsü mayaa:

"Kasataalejese nata'ünnün nütüma Maleiwa
wanaa sümaa nemi'ijaain
kasalajanaiwa namüin tü naainjalakat.

Kasataalejese nnojoleerün nayaawatüin saa'u tü
shiumüinkat,
süpüla müliainjatüin ma'i naa'in sütüma tü
kasa mojusü alateetkat namüin saalijee
naainjala".

*Kamaneeshi Maleiwa namüin na gentilekana
sükajee nayouktüin Cristo na judíokana*

¹¹ Asakitshi paala taya: Na wayuu Israekana, saa'u ayatüin naya sünain ayouktaa nünüiki Maleiwa, ¿ashanaashii naya sünain amüloulin sükajee tia? Nnojo. Nnojotsü shiain tia. Sükajee kaainjalain naya sünain nayouktüin Cristo, nükaalijain Maleiwa na gentilekana sünain o'tte'ennaa. Müleka nachunjale aa'in na judíokana nachiirua na gentilekana sünainjee tia, eesü süpüla kee'ireein naa'in o'tte'ennaa nayakanaya. ¹² Sükajee nayouktüin Cristo na judíokana, aküjünüsü nüchiki chi O'tte'erüikai namüin na gentilekana. Je talatusü saa'in wayuu sainküin mma süka süküjünün nüchiki Cristo sümün wayuu ütamüinre'eya. Je alana'aleejeeria ma'i sünain talatüin saa'in so'uweena tia ka'ikat nanoujakat o'u wainma na judíokana sümaa no'tte'ennüinjanain.

¹³ Aashajaashi taya joolu'u jümüin jia anoujashii gentilekana chakana Roma. Saa'u tayain wane chi Aluwataaushi aneekünakai nütüma Maleiwa süpüla taküjainjatüin nüchiki

chi O'tte'erüikai sümüin wayuu eekai gentilein sainküin mmakat süpüshua, kojotsü tatüma tü ta'yataakat anain nümüin Maleiwa ja'aka. ¹⁴ Otta süka nayain tapüshin na judíokana, tacheküin ma'i müleka nachunjale aa'in wainma nayakana jüchiirua jiakana gentilekana, süpüla nanoujainjanain nünain Cristo sümää no'tte'ennüinjanainya. ¹⁵ Sükajee nayouktünün na judíokana nütüma Maleiwa saalijee manoujain naya, suuntün joo wayuu süpüshua anaawajirawaa nümaa Maleiwa. Je so'uweena tia ka'ikat kamaneekat o'u chi Maleiwakai namüin na judíokana, talatashaateerü saa'in wayuu sainküin mma, sünain meerün aka saa'in wane wayuu eekai süso'iraaitpain naa'in wane suwala süchikijee ouktaa.

¹⁶ Aneekünüshii na wayuu Israelkana nütüma Maleiwa sümäiwaa paala süpüla nüpüshinjanain naya je süpüla nakatannüninjanain suulia kaainjalaa. Akaajaa jia gentilekana maa'ulu yaa, aneekünüshii jia nütüma Maleiwa süpüla nüchooinjanain jia je süpüla nükatalüinjanain jia suulia kaainjalaa. ¹⁷ Müshii aka jia saa'in sütüna wunu'u sa'akajatü mojuui eekai shi'yotoonün sümää shi'itaanün yaa miichipa'a sünain süsa'a wane wunu'u ekünaajuui achonlu süpüla kachoinjatüin tü sütünakat. Akaajaa na judíokana, müşhii aka naya saa'in sütüna tü wunu'u ekünaajuukat achon. Oshottünüsü sünainjee tü süsa'akat süpüla ji'itaanajanain jiakana shii'iraka. ¹⁸ Jiakana gentilekana, jalia jia suulia a'waatawaa sulu'u jukuaippa noulia na judíokana. Soto jaa'in sünain nnojoliin

jiaín süsa'ain tia wunu'ukot, sütüna ne'e jia.
 19 Eesü süpüla jümüin tamüin: "Oshottünüsü sütüna tü wunu'u ekünaajuuikat achon süpüla we'itaanajanain wayakana shii'iraka", müşhii. 20 Mayaainje shiimüin tü jümakat, soto jaa'in wane kasa: Niyouktüin chi Maleiwakai na judíokana saalijee manoujain naya, je jia gentilekana, anaawajiraashii jia nümaa sünainjee tü jünoulakat. Je sükajee tüü, jalia jia suulia pülajüin jaa'in noulia na judíokana. Shia anaka alu'u mmorule jia neema Maleiwa. 21 Saa'u niyouktüin Maleiwakai na judíokana saalijee manoujain naya, shiimüin sünain niyoukteenain jia gentilekana müleka nnojorule jünoujain.

22 Nnojo motüin jaa'in sünain kamaneein ma'i jümüin chi Maleiwakai müleka nnojorule jiyouktüin tü na'anasiakat. Alu'ujasa müleka jiyouktüle nia, nuu'ulaajeena jia maa aka naa'inrakat paala naka na judíokana eekai kaainjalain. 23 Tü sütünakalüirua oshottünakat sünainjee tü wunu'u ekünaajuuikat achon, nnojotsü isain achiküü shi'itaanüin süchikua sünain tü süsa'akat. Meena na wayuu judíokana. Müleka nanoujale nachikua nünain Maleiwa, nii'iyateerü na'anasia namüin nüchikua. 24 Tamüşhii paala jia jüchikua: Tü sütünakat wunu'u sa'akajeejatkot mojuui, kapüleesü shi'itaanüin sünain süsa'a tü wunu'u miichipa'ajatkot ekünaajuuikat achon. Otta müsia tü sütünakalüirua oshottünakat paala sünainjee tü süsa'akat, mapüleesat shi'itaanüle süchikua sünainmüin.

Ojuittinneena na judíokana suulia kaainjalaa

25 Tawalayuwaa, suulia pülajüin jaa'in noulia na judíokana, anashi taküjüle joolu'u jümüin süchiki wane kasa matüjaajuukat aa'u paala: Na judíoachechennakana aa'in nütüma Maleiwa suulia nanoujajüin nünain, ayateena naya manoujain wane'ere'eya keraapa jerain-jatüin tü gentile anoujainjatkat nünain Cristo.

26-27 Je süchikijee tia, ojuittinneena na judíokana wainma suulia kaainjalaa. Shia tü ashajünakat achiki paala sünain müin mayaa:

"Anteechi chi ojuittirükai chajee Jerusalénjee
nanainmünin na nuu'uliwo'ukana Jacob
süpüla nükatalüinjanain naya suulia tü mo-
jusükot.

Je so'u ka'ikat tia, ekettaajeerü tü pütchi jeket
te'itaakat
süpüla talatirüinjatüin naainjala noulia".

28 Saa'u nayouktüin na judíokana tü nüchikikat chi O'tte'erüikai, nükaalijain chi Maleiwakai na gentilekana sünain anoujaa nünain Cristo. Otta na judíokana, ja'itaina nayain nü'ünüün chi Maleiwakai maa'ulu yaa, ayatshi'iya alin naya nüpüla süka naneekünün nütüma paala sümäiwa süpüla nayainjanain nüpüshin je süka pansaain nünüki namüin na nekii maalajanama'akana sünain nu'tte'erüinjanain naya. **29** Je watüjaa aa'uchi chi Maleiwakai, müleka nüneeküle wane wayuu süpüla naa'inrüinjatüin kasa anasü nümüin, ayatsü pansaain waneepia nünüki nümüin. **30** Jiakana gentilekana, moonoolosalii paala jia sümaa nünüki Maleiwa waneepia.

Otta müsia joolu'u, nümüliajüinapa jia Maleiwa sükajee moonooin na judíokana. ³¹ Je maa aka nümüliajüinapain jia, nümüliajeena na judíokana. Acheküshii amüliajünaa naya nütüma, süka nayouktün tü nünüükikat. ³² Otta wayuu süpüshua, saalijee shiyouktün nünüiki Maleiwakai, ayüülajünüsü nütüma süpüla saa'inrüinjatün tü mojusü kee'ireekat ma'i saa'in. Je acheküsü amüliajünaa shia nütüma suulia amüloulii.

A'waajaa Maleiwa

³³ Anashii wa'waajüle chi Maleiwakai. Kekiishaatashi ma'i nia. Nütüjaan aa'ulu kasa süpüshua. Nnojotsü wayaawatüin aa'u süpüshua tü kasa anasü naa'inrakat. ³⁴ Shia tü ashajünakat achiki sümäiwa paala sünain müin mayää:

“Saa'u nnojolüin watüjaain saa'u tü jülüjakat
naa'in chi Maleiwakai,
nnojotsü wountün waküjain nümüin tü
naa'inrüinjatkat.

³⁵ Nnojotsü kasain che'ojaaín nümüin
süpüla wojuyaajirüin nia
süpüla nuwalaajüinjatün süchikua
wamüin”.

³⁶ Nia kakumajalaka kasa süpüshua. Nia kataka atüma so'u kasa süpüshua süpüla ko-jutüinjachin nia sünainjee tü kasa anasü naain-jakat. Joo'uya wa'waajaiwa nia süpüla ka'ikat süpüshua. Amén, anasü waa'inrüle tia.

12

Aapünüsü tü atüja wa'yataainjatkat aka nümüin Maleiwa

¹ Tawalayuwaa, sünainjee süpüshua tü anasü naa'inrakat chi Maleiwakai jaa'u sünain nümüliajüin jia, anakaja toso'irüle jaa'in shii'iree ju'waajüinjachin nia süka süpüshua jaa'in. Saa'u jükatannüinapain nütüma suulia jaainjala, jaapajiraa jümata jukuaippa nümüin, sünain ji'yataain waneepia nümüin kataiwa'aya jo'u süpüla talatüinjachin nia jümaa. ² Alana'aleesia sünain anain tü nüchekakat Maleiwa wapüleerua suulia kasa süpüshua, süka shiain tü talatakat atüma naa'in. Je sükajee tia, juu'ulaa suulia ashataa nakuaippa na manoujainsaliikana. Nnojo jülüjüin jaa'in maa aka tü jülüjakat naa'in nayakana. Müleka juu'ulaale suulia, nii'irateerü jukuaippa Maleiwa. Sünainjee tüü, juunteeerü jiyaawatüin saa'u tü nüchekakat jüpüleerua, je kee'ireejeerü jaa'in jaa'inreein tia.

³ Sünainjee na'anasia chi Maleiwakai aapünakat tamüin, tamüshii paala jia jüpüshua: Nnojo ju'waataain sulu'u jukuaippa. Shia anaka alu'u müleka jiyaawatüle naa'u Maleiwa sünain niain juuntüin atüma jaa'inrüin tü nüchekakat jüpüleerua. Anakaja müleka sotüle jaa'in che'ojaajeerüin waneepia akaalijünaa jümüin nütüma Maleiwa süma'inru'u ji'yataain nümüin. ⁴ Jülüja jaa'in wakuaiippa sünain wainmain wa'ülia. Mayaainje eein wajapü oo'ulaka woo'ui, nnojotsü akatajiraain tiairua.

Waneesia ne'e wakuaippa. Maa aka wajapü, ja'iijaasü süpüla aa'inraa wane kasa. Akaajaa woo'ui, ja'iijaasü süpüla aa'inraa wane kasa'aya.

⁵ Müsia wakuaippa waya anoujashiikana wapüshua nünain Cristo. Ja'itaina wainmain wayakana, wayajiraashii sünain tü wanoulakat. A'aniraasü wakuaippa nümaa Cristo süka niain wa'yataain amüin wane'ewaire wakua.

⁶ Anakaja müleka wa'yataale nümüin Maleiwa süka tü atüja eitajünakat wamüin nütüma chi Naa'inkai Maleiwa. Naata'awaisü tü atüja aapünakat wamüin süpüla wa'yataain nümüin Maleiwa. Müleka saapünüle pümuin süpüla aapirülinjachin pia wayuu süka nünüiki Maleiwa, anakaja püküjale waneepia tü shiimüinkat pünoujakat anain.

⁷ Müleka saapünüle pümuin süpüla akaalijülinjachin pia na puwalayuukana, puu'ulaka pümata tia. Müleka shiale süpüla ekirajülinjachin pia sulu'u tü outkajaaleekat, anasü paa'inrüle tia.

⁸ Chi wayuu eekai naapünün amüin süpülaachecherülinjachin nia saa'in wayuu sünain anoujaa, anashi müleka naa'inrüle tia. Chi eekai naapünün amüin süpüla asülajülinjachin nia sümüin wayuu eekai maletsein, anashi nnojoire ji'yein nia suulia. Müleka shiale süpüla aluwataalinjachin pia wayuu, anakaja tütüle pia sünain aluwatawaa. Müleka shiale süpüla amüliajülinjachin pia wayuu, anashi müleka paa'inrüle tia sümäa talatüin paa'in.

Anaawaa sümäa wayuu waneepia

⁹ Nnojo aiyaain wayuu jüpüla, shiimüinjatü alin jüpüla. Jiyoukta tü mojusükat süpüleerua jaa'inrüinjatüin tü kasa anasükat. ¹⁰ Anakaja müleka aijiraale jia jüpüla, süka pawalaawainapain jia. Nnojo yaletüin jukuaippa su'upala wayuu, shia jii'iyata nojut napüshua na juwalayuukana. ¹¹ Anakaja ji'yataale nümün chi Senyotkai süka süpüshua jaa'in sünain nnojoliin jukulajaain. ¹² Müleka ji'rüle müliaa saalijee tü jünoulakat, anasü jüchecherüle jaa'in su'utpünaa. Jüchunta waneepia nümün Maleiwa, sümaa talatüin ma'i jaa'in süma'inru'u ja'atapajüin tü naa'inrüinjatkat jümün. ¹³ Jüsülaaja süpüshi tü juwashirüinkat namün na juwalayuukana eekai maletsein. Je müleka nantüle wane juwalayuu jünainmün, anashii müleka kapürale jaa'in naya.

¹⁴ Müleka ji'rüle müliaa sütüma wayuu sünainjee tü jünoulakat, anakaja müleka jüchuntüle nümün Maleiwa süpüla nii'iyatüinjatüin na'anasia sümüin tia wayukot, je nnojotsü süpüla kasalajanainjatüin sümüin nütüma. ¹⁵ Müleka talatüle naa'in wane wayuu ja'aka, talata jaa'in wanaa nümaa. Je müleka mojule naa'in wane wayuu ja'aka, moju jaa'in wanaa nümaa. ¹⁶ Nnojo ju'waataain sulu'u jukuaippa sümaa pülayaaín jaa'in suulia wayuu, shia jaa'inra akaalijaa wayuu süpüshua sünain nnojoliin kachekala'atian jia wayuu.

¹⁷ Müleka mojulaale wane wayuu jümün, anakaja müleka jiirakaale nüka. Nnojo mojulaain jia ni'ipajee, shia jaa'inra tü anasükat

su'upala wayuu süpüshua. ¹⁸ Anakaja müleka kamaneere jia sümüin wayuu süpüshua suulia pa'ürülaawajirawaa. ¹⁹ Müleka su'utünüle aa'in wane jüpüshi, nnojo kee'ireein jaa'in pasalawaa. Shia anaka alu'u juu'ulaale chi uwomuyukai najapulu'u Maleiwa süpüla niainjachin süsalaa atüma nia. Anuu tü nümakat chi Maleiwakai soo'opünaa tia, ashajünüsü paala sümäiwa sünain müin mayaa:

“Süsalainjatü wayuu tatüma tayakai
süka tayain pasalaainjachin atüma wayuu”.

²⁰ Je wane ashajuushikalia, müsü mayaa:

“Müleka aire jamü sümüin wane jü'ünüü,
anakaja jikirüle shia.

Je münyaasüle nia,

anakaja jüsüläjüle wüin nüsüin
süpüla japülinjachin nia saalijee tü mojusü
naa'inrakat jüka”.

²¹ Jalia jia suulia shiyamülaa tü mojusükat. Shia anaka alu'u müleka jüyamürüle tü mojusükat süka tü anasü jaa'inrakat waneepia.

13

Kojutaa atüma na laiilaayuushiikana

¹ Tekirajeena joo jia sünain tü anasü jaa'inrüinjatkät shi'ipajee naluwataaín na sülaülashiikana mma. E'itaaushi naya nütüma Maleiwa. Müleka nnojoliireje e'itaaushin naya nütüma, nnojoliishije aluwataaín. Je nücheküin chi Maleiwakai süpüleerua jüyüyüinjatüin wayuu süpüshua namüin.
² Chi eekai niyouktüin aluwataanaa natüma,

niyouktüinja'a mmata tü ni'inaajalakat chi Maleiwakai. Süsaleechi nia nütüma saalijee tia. ³⁻⁴ Shiimüin sünain jashichin chi Maleiwakai namüin na wayuu aa'inrakana tü mojusükat. Ni'itaain Maleiwa na sülaülashiikana mma süpüla kasalainjanainjatüin natüma naainjala na mojulaashiikana. Sükajee tia, mmoleena naya neema. Otta chi wayuu aa'inrakai tü anasükat, nnojoleechi mmolüin neema, süka nüchepchiain Maleiwa naya süpüla akaalijaa wayuu. Nnojoleere jiimoliain naya, anakaja müleka lotüle jukuaippa no'upala süpüla neirakaainjanain jüka. ⁵ Tamüshii paala jia jüchikua: Anakaja jüyjüüle jia namüin na sülaülashiikana mma, süka nnojolüin süsaleein jia natüma, je süka jütüjaain saa'u sünain shiain tü anasükat nu'upala Maleiwa.

⁶⁻⁷ A'yataashii na sülaülashiikana mma waneepia sünain aluwatawaa. Oo'ulaka okotchajitshii neerü süpüla tü kasa che'ojaakat sulu'u tü mmakat. Anakaja nnojoliire ja'alijiraain suulia awalaajaa tia namüin, süka e'itaauhin naya nütüma Maleiwa süpüla tia. Je anakaja müleka jii'iyatüle nojut namüin, süka nüchepchiain naya Maleiwa süpüla akaalijaa wayuu je süpüla süsalaa atüma na mojulaashiikana.

*Aiwaan apüla wayuu süka sülü'ülüin nükalia
Cristo*

⁸ Watüjaa aa'ulu sünain anain müleka pansaale tü wamakat süpüla wawalaajüin süchikua tü wajuyaalakat. Akaajaa jia, pansaa jütüma tü jümakat süpüla aijiraain jia jüpüla jüpüshua waneepia. Na wayuu

aijiraakana napüla, nekeraajüin süpüshua tü nuluwataakat anain Moisés sükajee tia.

9 Müsü tü nuluwataakat anain Moisés: "Ai jüpüla wayuu süpüshua maa aka alin pia püpüla jiraa", müsü. Müleka juu'ulaküle tia, nnojoleerü jaa'inrüin tü kasa achiajaanakat oulia waya nütüma sünain müin mayaa: "Nnojo püma'üjaain sümäa wayuu nnojotkat pu'wayuusein otta nnojoikai pu'wayuusein. Nnojo pu'utüin saa'in wayuu. Nnojo pu'lujüin sükorolo wayuu. Nnojo kee'ireein paa'in naata kokoroloshi", müsü. **10** Müleka aire wapüla wane wayuu, nnojoleena waya e'rüliin wayumüin nümuin. Saa'u aijiraain waya wapüla wapüshua, wekeraajüin süpüshua tü nuluwataakat anain Moisés sükajee tia.

11 Anakaja müleka aire jüpüla wayuu süpüshua, süka kettaaitpain sükalia süpüla einjatüin ma'i waa'in sünain süpüshua tü nüchekakat Maleiwa wapüleerua. Ai jüpüla wayuu süpüshua, süka sülü'ülüin nükalia chi Wasenyotsekai Jesucristo sünain niitaain nüchikua süpüla nujuittirüinjanain waya suulia waainjala. Pejereesia ma'i nükalia suulia paala wekeroloiwa'aya sünain anoujaan nünain Cristo. **12-13** Saa'u sülü'ülüin nükalia Cristo, juu'ulaa suulia aa'inraa kasa mojusü, maa aka tü saa'inrakat wayuu sa'akapünaa piyuushi. Shia anaka alu'u müleka yapale jia süpüla eejirawaa sümäa tü mojusükät sünainmüin aa'inraa tü anasükät. Nnojo maa'in jaa'in sünain emi'ijaa. Nnojo jiperüin. Nnojo ju'lujüin jukuaippa sümäa wayuu jierü otta wane jierü

nümaa wane toolo. Nnojo jüchunjain aa'in saa'u wayuu sünain jü'ülüjaain. ¹⁴ Juu'ulaa suulia jüle'eru'uin süchiki kaainjalaa. Shia anaka alu'u müleka jüshatüle nukuaippa chi Senyotkai Jesucristo, süpüla nükaaliijainjanain jia sünain ayamülaa tü mojusükat.

14

Eewaa aa'in sünain tü nünoujakat anain wane wawala

¹ Ashajüshi taya jümüin joolu'u nachiki na anoujashiikana eekai nnojoliyülüin nayaawatüin ma'i saa'u sukuaiippa tü anoujaakat. Anakaja müleka kamaneere jia namüin sünain nnojoliin jü'ülüjaain namaa sünainjee tü nanoujakat anain, müleka lotüle shia, nnojottaale lotüin. ² Eesü süpüla nnojolüin mojuin jümüin ekaa eküülü eekai eein ne'e, süka anain tia no'ulu'u Maleiwa jaajüin. Otta nümüin chi juwalakai mayaawatüinkai saa'u sukuaiippa tü anoujaakat, mojushiisü süpüla niküin asalaa, süka nnojolüin anain tia no'ulu'u Maleiwa naajüin. ³ Nnojo pülain jaa'in nuulia chi puwala meküinkai asalaa. Je pialeje chi meküinkai asalaa, anakaja nnojoire piyoujain chi puwalakai eekai niküin asalaa, süka kamaneein chi Maleiwakai wamüin waya anoujashiikana wapüshua. ⁴ Tamüshii paala jia jüpüshua: Nnojotsü anain jiyoujain wane juwala, süka nüchepchiain Maleiwa waya wapüshua. Nia akaalijaka waya sünain atüjawaa saa'u tü waa'inrakat müleka anala shia, müleka mojule. Müleka waa'inrüle tü kasa

mojusükat, kasalajaneerü wamüin nütüma. Otta wountün waa'inrüin tü anasükat nütüma.

⁵ Eeshii ja'aka eekai kojutün atüma nakalia na judíokana, tü na'waajakat o'u Maleiwa. Otta wanee, nnojotsü kojutün natüma. Tamüshii paala jia jüpüshua: Anakaja müleka jiyaawatüle saa'u tü jünoujakat anain. ⁶ Chi kojutkai atüma nakalia na judíokana, kojutüshi Maleiwakai nütüma sükajee tia. Maa'aya aka chi meküinkai asalaa, kojutüshi Maleiwakai nütüma sükajee tia sümaa naapüin analu'ut nümüin. Maa'aya aka chi ekakai eekai eein ne'e, kojutüshi Maleiwakai nütüma sükajee tia sümaa naapüin analu'ut nümüin. ⁷⁻⁸ Tü waa'inrakat kataiwa'aya wo'u, nnojotsü süpüla jatüin talatüinjatüin ne'e waa'in, süpüla jatü kojutüinjachin watüma chi Maleiwakai. Nnojoleena wayain kojutka, nieechi chi Maleiwakai. Nüchooin waya sünainjee tü naa'inrakat chi Wasenyotsekai Jesucristo. Ja'itakaje'e ouktapa waya, ayateena waya nüchooin.

⁹ Watüjaaa aa'uchi Cristo sünain ouktün saa'u waainjala sümaa süso'iraain naa'in süpüla niainjachin Wasenyotsein. Nia Wasenyotseka joolu'u kataiwa'aya wo'u je ayateechia Wasenyotsein süchikijee ouktün waya. ¹⁰ Süka niain Wasenyotsein wapüshua, nnojotsü anain pülale jaa'in nuulia chi juwalakai, je nnojotsü anain jiyoujale nia. Niainjachi Maleiwa ayoujaka, süka washa'wale'enneenain wapüshua nümülatu'u so'uweena wane ka'i süpüla wasouktünjanain nümüin saa'u tü waa'inrapü'ükat. ¹¹ Shia tü nünüiki Maleiwa ashajünakat paala sünain

pansaain:

“ ‘Shiimün sünain piain Maleiwain’,
 meerü tamüin tü wayuukolüirua
 süpüshua’aya
 sünain süsapainyo’ukain shia tamülatu’u”.

¹² Asouktinneena waya nümüin wane’ewa’ire
 wakua saa'u tü waa'inrapü'ükät kataiwa'aya
 wo'u, tü eekai anain, je tü eekai mojuin.

¹³ Sükajee tüü, juu'ulaa suulia jiyoujain
 na juwalayuukana. Anakaja müleka eere
 jaa'in sünain süpüshua tü jaa'inrakat, suulia
 jaa'inrajüin wane kasa nujutuweetkat atüma
 wane juwala.

¹⁴ Saa'u sa'aniraaitpain takuaippa nümaa
 chi Wasenyotsekai Jesucristo, tatüjaan aa'ut
 sünain shiimün nnojolüin yarüttüin waa'in
 sütüma wane kasa wekakat. Otta müleka
 mojushiire nümüin wane juwala ekaa wane
 eküülü, anakaja müleka nnojorule niküin
 shia. ¹⁵ Je müleka mojule naa'in chi juwalakai
 saalijee masütaajuin jia sünain ekaa türä
 eküütkat, shiimünja'a maalin nia jüpüla
 sükajee tia. Müleka niküle türä eküütkat
 jüchiirua, kaainjalashi nia saa'in nümüin
 sükajee tia, je amalajaweerü tü nünoulakat.
 Nnojo motüin jaa'in sünain ouktüin Cristo
 naa'ujee niaka'iya. ¹⁶ Müleka jütüjaale naa'u
 wane juwala sünain mojeerüin naa'in saalijee
 tü kasa jaa'inrüinjatkat, anakaja nnojorule
 jaa'inrüin shia. Ja'itairü nnojolüin mojuin
 shia saa'in jümüin, mojeerü nünüiki chi
 juwalakai jümüin müleka jaa'inrüle tia. ¹⁷ ¿Kasa
 nüchekaka chi Maleiwakai wapüleerua,

waya eejeenakana nümaa sünain aluwatawaa so'uweena wane ka'i? "Anakaja piküle tüü. Tüü, nnojotsü süpüla piküinjatüin", ¿münüshii waya nütüma Maleiwa? Nnojo. Naapüin chi Naa'inkai wamüin süpüla woonoojinjanain sümaa nünüiki waneepia, süpüla anainjatüin wakuaippa nu'upala je süpüla talatüinjatüin ma'i waa'in nümaa. ¹⁸ Otta jiakana, müleka kamaneere jia namüin na juwalayuukana wanaa sümaa ji'yataain nümüin Cristo, talateechi chi Maleiwakai jümaa je nnojoleerü mojuin sünüiki wayuu jümüin.

¹⁹ Saa'u nüchooinapain waya Maleiwa, anakaja wakaalijiraale suulia a'ülüjaajirawaa, süpüla katsüninjatüin waa'in wapüshua sünain tü wanoulakat. ²⁰ Jalia jia jümalaje'erajayaa tü naa'inrakat Maleiwa ja'aka. Watüjaan aa'ulu sünain nnojolüin yarüttüin waa'in sütüma wane kasa wekakat. Otta müleka kaainjarale wane wawala watüma sünainjee tü kasa wekakat, mojusü tü waa'inrakat sükajee tia. ²¹ Müleka kaainjarale nia sütüma weküin asalaa, nnojotsü weküinjatüin shia. Müleka kaainjarale nia sütüma wasüin wiino, nnojotsü wasüinjatüin shia. Müleka kaainjarale nia sütüma wane kasa eekai eein, nnojotsü waa'inrüinjatüin shia.

²² Müleka anala saa'in jümüin tü jünoujakat anain soo'opünaa eküülü je soo'opünaa asüülü, anakaja müleka nnojoliire ju'waataain sulu'u tia. Jaashajaa súchiki nümaa Maleiwa nümüiwa. Je müleka jütüjaale saa'u tü nünoujakat anain wane juwala soo'opünaa eküülü je soo'opünaa asüülü, nnojo jaa'inrüin wane kasa mojukat

atüma naa'in. Müleka jaa'irrule tia, mojeerü nanüiki na juwalayuukana jümüin.²³ Je müleka nnojorule anain saa'in jümüin no'ulu'u Maleiwa jiküinjatüin wane eküülü, nnojo jiküin shia. Müleka jikülen, kasalajaneerü jümüin shia nütüma Maleiwa süka nnojolüin sünainjeejatüin shia tü jünoulakat. Nnojo motüin jaa'in tüü: Tü waa'irrakat, müleka nnojorule sünainjeejatüin tü wanoulakat, kaainjalaa tia.

15

¹⁻² Wayakana ayaawatakana ma'i saa'u sukuaiippa tü anoujaakat, anakaja müleka wakaalijijüle na wawalayuu nnojoiyüliikana ayaawatüin ma'i saa'u tü anoujaakat. Nnojotsü anain müleka waa'irrule tü wachekakat ne'e wamüiwa. Shia ancora alu'u müleka wakaalijijale na wawalayuukana sümaa wachecherüinjatüin naa'in süpüla katsüninjatüin tü nanoulakat.
³ Anakaja müle aka waya naa'in Cristo sünain nnojolüin naa'irrin tü nüchekakat ne'e nümüiwa wanaa sümaa yaajachin nia mmolu'u. Naa'irrin waneepia tü nüchekakat Maleiwa nüpüleerua. Shia tü ashajünakat nüchiki sünain müin mayaa: "Na wayuu e'rüliikana wayumüin nümüin Maleiwa, e'rülii wayumüin tamüinya süka nanüiki", müsü.⁴ Aamasü ma'i wamüin süpüshua tü pütchi ashajünakat paala sulu'u tü karaloukta nüchikimaajatkät Maleiwa süpüla wekirajaajiraain sünain. Müleka we'rüle müliaa, akaalijünüshii waya sütüma tü pütchikat süpüla süchecherüinjatüin

waa'in su'utpünaa tü müliaakat. Je müleka süshapajaale waa'in sünain wa'atapajüin tü naa'inrüinjateetkat chi Maleiwakai wamüin, katsüinsü waa'in sütüma tü pütchikat süma'inru'u wa'atapajüin.

⁵ Jia oushikajaakana süchiirua nukuaippa Cristo Jesús, tachuntüin nümiin chi Maleiwaachechetkai waa'in, katsüinkai atüma wanoula, süpüla paa'inwajiraainjanain jia nütüma, ⁶ je süpüla wanaawainjatüin jaa'in nütüma sünain a'waajaa nia, chi Nüshikai chi Wasenyotsekai Jesucristo.

Kamaneeshi chi Maleiwakai namüin na gentilekana

⁷ Maa aka kamaneein Cristo jümuin, anakaja kamaneejiraale jia süpüla nu'waajönüinjachin chi Maleiwakai sütüma wayuu süpüshua.

⁸ Nia a'waajünaka natüma na judíokana, süka nüjütüin Jesucristo chi Nüchonkai nanainmüin süpüla natüjaainjachin naa'u sünain nikeraajüin tü nümakat paala namüin na natuushinuu maalajanama'akana sünain pansaain nünüiki namüin sünain nüjütüinjachin Cristo na'akamüin so'uweena wane ka'i. ⁹ Je a'waajünüshi chi Maleiwakai natüma na gentilekanaya, süka nümüliajüinapain naya. Shia tü ashajünakat achiki paala sümaiwa sünain müin mayaa:

"Taapeerü pümuin analu'ut na'akapünaa na wayuu gentilekana.

Ee'irajeechi taya sünain ta'waajüin pia no'upala".

10 Eesü wane ashajuushiya, müsü mayaa:
 "Jiakana gentilekana,
     anakaja jiajiraale namaa na nüpüshikana
         Maleiwa
     sünain ju'waajüin nia".

11 Je wane ashajuushikalia sünain maa:
 "Jiakana gentilekana jüpüshua,
     anakaja ju'waajüle chi Maleiwakai süka
         süpüshua jaa'in".

12 Je wane ashajuushikat nütüma Isaías, mataasia yaa:
 "So'uweena wane ka'i, anteechi wane
     nuu'uliwo'u Isaí, chi nüshikai David.
 Aneekünatüjülia nia nütüma Maleiwa süpüla
     nuluwataainjanain na gentilekana.
 Natüjaajeechi aa'u nia sünain naa'inreerüin
     kasa anasü namüin".

13 Je joolu'u, achuntüshi taya tachikua
 jaa'u jia anoujashiikana chakana Roma,
 süpüla nükaalijainjanain jia chi Maleiwakai,
 achechetkai saa'in wayuu sünain anoujaa,
 sünain talatünjatüin jaa'in wanaa sümaa
 ji'yataain nümüin, je süpüla naapüinjatüin
 wane anaa jümüin sükajee jünoujain nünain.
 Je süma'inru'u ja'atapajüin tü kasa anasü
 naa'inrüinjatkat jümüin,achechenneerü jaa'in
 waneepia sünain anoujaa nütüma chi Naa'inkai
 Maleiwa süka pülashin ma'i nia.

*Soo'opünaa tü ni'yataainkat Pablo na'aka na
 gentilekana*

14 Tawalayuwaa chakana Roma, tatüja
 aa'uchii jia sünain wayuin jia anashii, je sünain
 jiyaawatüin saa'u tü nüchekakat chi Maleiwakai

jüpüleerua, je sünain juuntüin jikirajüin na juwalayuukana sünain tü shiimüinkat. ¹⁵ Saa'u anamiain chi Maleiwakai tamüin je saa'u nüneeküin taya, nnojoishi mmoluwain taya saa'u toso'irüin jaa'in sünain tü shiimüinkat süka tü tashajüitpakanat jümüin. ¹⁶ Aneekünüshi taya nütüma Maleiwa süpüla taküjainjatüin nüchiki chi O'tte'erükai namüin na gentilekana. Ayataashi taya nümüin Cristo Jesús naa'ujee na gentilekana shii'iree talatüinjachin Maleiwa namaa nanoujapa nünain sümaa nakatannün suulia naainjala nütüma chi Naa'inkai Maleiwa.

¹⁷ Saa'u sa'aniraaitpain takuaippa nümaa Cristo Jesús, a'waataashi taya sulu'u ta'yataain nümüin chi Maleiwakai, ¹⁸⁻¹⁹ süka nükaalijain taya Cristo sünain tü taa'inrakat na'aka na gentilekana sünain aküjaan nüchiki sümün wayuu süpüshua chajee Jerusalénjee chamüinre'eya Ilíricomünin. O'ttüsü wainma wayuu sünain oonowaa sümaa nünüiki Maleiwa, süka ne'rüin tü kasa anasü taa'inrakat no'upala, tü nütüjakat apüleerua Maleiwa nümüiwa. Tountüin taa'inrüin shia, süka pülashin ma'i chi Naa'inkai Maleiwa sünain nükaalijain taya. ²⁰ Keejiasü ma'i tamüin aküjaan nüchiki chi O'tte'erükai sümün wayuu eere matüjaajuuin naa'u Cristo. Nnojotsü keejiai tamüin a'yatawaa eere ni'yataaichin wane aküjai. ²¹ Anuu tü ashajünakat paala nüchiki Cristo, müsü mayaa:

"Aküjüneerü nüchiki sümün wayuu eekai nno-jolüin sükjünüin amüin paala süpüla sütüjaainjachin naa'u".

Aküjüshi Pablo süchiki o'unaa Romamüin

22-24 Otta jiakana Romaje'ewaliikana, wainmairü ma'i juya shii'iree te'reein ma'i jia. Isapü'üsü tachiki o'unaa jünainmüin, süka wainmain ta'yataain sünain aküjaa nüchiki Cristo sainküin mmakat süpüshua. Alu'ujasa joolu'u, süka kettaaitpain ta'yataain sulu'u tü mmakat eere taya maa'ulu yaa, yapashi taya süpüla to'unüin jünainmüin. Sünain to'unajachin Españamüin, ji'iyoupünaajeechi taya palit ka'i. Kaalijeechi taya jütüma süpüla to'unüin chajee jüma'anajee chamüin Españamüin. 25 Otta palajana, o'neechi taya Jerusalénmüin süpüla takaalijüinjanain na wawalayuu judío müliakana jamü. 26 Na anoujashii gentilekana chakana sulu'u tü mmakat Macedonia oo'ulaka yaa sulu'u tü mmakat Acaya, asülajüshii naya süpüshi tü nawashirüinkat süpüla nakaalijainjanain na wawalayuu chakana Jerusalén. Shia to'unajaika apüla Jerusalénmüin alü'üjaan tü nasülajüinkat. 27 Talatüsü naa'in na gentilekana sünain asülajaa. Anasü saa'in tamüin tü naa'inrakat sünain nasülajüin namüin na judíokana tü che'ojaakat namüin maa'ulu yaa, süka saapünüin namüin na gentilekana na'anasia Maleiwa naapakat paala namüin na judíokana.

28 Süchikijee taapüin tü asülajünakat namüin na judíokana, o'neechi taya chamüin Españamüin sünain ji'iyoupünaainjachin taya cha'aya Roma. 29 Achuntüshi taya wainmatua nümüin Cristo jaa'u, shii'iree naapüin jümüin wainma tü kasa anasü iipünaajeejatkat. Je

joolu'u sünain to'unüinjachin jünainmün,
tatüjaan aa'ulu sünain shikeraajüinjatüin
süpüshua tü tachuntakat apüla.

³⁰ Saa'u jünoujain nünain chi Wasenyotsekai Jesucristo wanaa tamaa, je saa'u aijiraain waya wapüla süka eein chi Naa'inkai Maleiwa wamaa, anakaja waneepiale jia sünain achuntaa taa'u nümüin chi Maleiwakai. ³¹ Jüchunta nümüin taa'u süpüla talatüinjatüin naa'in na anoujashii chakana Jerusalén sümaa tü taa'inrüinjatkat cha'aya. Je jüchunta nümüin süpüla taa'inmajünün nütüma noulia na manoujainsaliikana chakana sulu'u tü mmakat Judea. ³² Müleka nücheküle tapüleerua chi Maleiwakai, anteechi taya ja'akamün sünain ji'iyouinjachin taya. Talateerü ma'i taa'in süka eeinjachin taya jümaa. ³³ Otta tayakai, tachuntüin nümüin Maleiwa aapakai wane anaa wamüin, süpüla eeinjachin nia jümaa waneepia. Amén, tawalayuwaa.

16

Aluwater'etshii nanüiki süpüla asakaa na nawalayuukana

¹ Tü wawalakat Febe anteetkat jünainmün, yalayalasü shia saa'in tamün sünain shi'yataain sulu'u tü outkajaaleekat yaaya Cencrea. ² Jia nüpüshikana Maleiwa, anakaja kamaneere jia sümün, süka jiajiraain sümaa sünain jünoujain nünain chi Senyotkai. Jükaalija shia sünain tü ja'iyaakat sümün, süka sükaalijapü'ün tayakai oo'ulaka wayuu wainma.

³ Tasakeein joolu'u na tawalayuu chakana ja'aka.

Tasaküin Priscila nümaa Aquila a'yataaliikana tamaa paalainka yaaya sünain aküjaan nüchiki Cristo Jesús. ⁴ Soo'opünaa no'utüneen aa'in, ayatshi'iya nakaalijain taya. Sükajee tüü, tayakai namaa na anoujashii gentilekana sulu'u tü outkajaaleekat süpüshua, waapüin analu'ut namüin.

⁵ Tasaküin tü anoujasü jutkatsükälüirua chaa nepialu'u.

Je tasaküin Epeneto chi tatünajutkai, chi palajachikai sünain anoujaan nünain Cristo yaa sulu'u tü mmakat Acaya.

⁶ Tasaküin joolu'u María, wane wayuu tütüsü sünain a'yatawaa ja'aka.

⁷ Tasaküin joo Andrónico sümaa Junias na tapüshi judíokana püreesapü'ükana wanaa tamaa. Ekerotshii palajana tapüleerua sünain anoujaan nünain Cristo, je kojutshii naya natüma na Aluwataaushikana.

⁸ Tasaküin joolu'u Amplias chi tatünajutkai aishikai tapüla sulu'u anoujaan nünain chi Senyotkai.

⁹ Tasaküin Urbano chi a'yataaikai nümüin Cristo wanaa wamaa, oo'ulaka Estaquis chi tatünajutkai.

¹⁰ Tasaküin Apeles chi anakai ma'i sünain sa'aniraain nukuaippa nümaa Cristo, süka naa'inrüin waneepia tü aluwataanakat anain.

Tasaküin napüshua na nüpüshikanairua Aristóbulo.

¹¹ Tasaküin Herodión chi judíokai wanaa tamaa.

Je tasaküin Narciso oo'ulaka na anoujashii chakana nipialu'u.

¹² Tasaküin Trifena sümaa Trifosa oo'ulaka Pérsida kojutkat ma'i tatüma. Tütüshii ma'i naya sünain a'yatawaa nümüin chi Senyotkai.

¹³ Tasaküin Rufo sümaa tü niikat. Yalayalashi ma'i nia sünain ni'yataain nümüin chi Senyotkai. Je tü niikat, müsü aka shia saa'in wane tei, süka saa'inmajapü'ün taya.

¹⁴ Tasaküin Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes je wawalayuu eekai jutkatüin namaan.

¹⁵ Tasaküin Filólogo, Julia, je Nereo sümaa tü nüshunuukat, oo'ulaka Olimpas namaan napüshua na anoujashiikana eekai jutkatüin cha'aya namaan.

¹⁶ Anakaja jüsakiraale jüpüshua süka ai-jiraain jia jüpüla sünainjee anoujaa nünain Cristo. Je na anoujashiikana napüshua sulu'u tü outkajaaleekalüirua yaaya, nasaküin jia jüpüshua.

¹⁷ Tawalayuwaa, jalia jia noulia na wayuu ekirajakana sünain kasa naata, na wayuu oo'ule'etkana jia suulia paa'invajirawaa je nekirajüin jia sünain kasa mojusü. Nnojo ju'unüin nanainmüin sünain aapajaa nanüiki. ¹⁸ Tü pütchi nalü'üjakat achiki jümüin, nnojoleerü kasain saamüin süpüla ji'yataainjanain nümüin chi Wasenyotsekai Jesucristo. Ekirajüshii naya shii'iree washireein ne'e. Je chi wayuu eekai jekechin sünain

anoujaan nünain Cristo, nünoujeerü tü alawaakat aküjünakat nümüin, süka anain ma'i shia sünain keme'eriain. ¹⁹ Talatashaatasü ma'i taa'in, süka ji'nnaajünün sünain joonoooin sümaa nünüiki Maleiwa. Anakaja kekiire jia süpüla jütüjaainjatüin saa'u tü kasa jaa'inrakat, müleka anala, müleka mojule, süpüla jiyouktüinjatüin tü kasa mojusükat sünain jaa'inrüin tü anasükat waneepia.

²⁰ Achuntüshi joolu'u taya jaa'u nümüin chi Wasenyotsekai Jesús süpüla nii'iyatüin na'anasia jümüin. Je chi Maleiwa aapakai wane anaa jümüin, ayamüleechi Satanás nütüma süpüla malainjachin nia süpüla ja'atajawaan.

²¹ Nüsaküin jia Timoteo chi a'yanaajiraakai tamaa nümüin chi Senyotkai. Nasaküin jia Lucio, Jasón, oo'ulaka Sosípater, na tapüshi judíokana.

²² Oo'ulaka Tercio, chi ashajüikai tü karalouktakat tanüikimaajatkat aluwataanakat jümüin, nüsaküin jiakanaya süka nünoujain nünain Cristo wanaa jümaa.

²³ Nüsaküin jia Gayo, chi kamaneekai wamüin wayakana anoujashiikana wapüshua ni'iyoule waya. Nasaküin jia Erasto, chi aa'inmajüikai sünneetse tü pueulokot, oo'ulaka chi wawalakai Cuarto.

²⁴ Anasü nii'iyatale Cristo na'anasia jümüin. Amén.

²⁵ Anakaja ju'waajüle chi Maleiwakai katsüinkai atüma tü jünoulakat sünainjee nüchiki Jesucristo, chi O'tte'erüikai, taküjakat jümüin. Ja'itairü nnojolüin ayaawatünün aa'u tü nüchikikat sütüma wayuu sümäiwa

paala, ²⁶ ee'iyatünütpa joolu'u wamüin. Akaalijünüshii waya sünain ayaawataa saa'u sükajee tü nashajakat na nünükimaajanakana Maleiwa. Je aluwataanüshii waya nütüma chi Maleiwakai matüjainkai ouktaa süpüla aküjaanüchiki chi O'tte'erüikai sümüin wayuu sainkün mmakat süpüshua süpüla nanoujainjanain nünain je süpüla naa'inrüinjatüin tü nuluwataakat anain. ²⁷ Anakaja joolu'u wa'waajüle wapüshua chi Maleiwakai waneeshikai sünain Maleiwain, chi kekiikai ma'i sünain süpüshua tü naa'inrakat. Anakaja kojutule nia watüma süpüla ka'ikat süpüshua sünainjee tü miyo'ukat ma'i naa'inrakat Jesucristo. Amén, joo'uya waa'inraiwa tia.

**Tü nüchikimaajatkat Jesucristo
Wayuu: Tü nüchikimaajatkat Jesucristo New
Testament**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wayuu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

dccb0234-8491-58d2-b1da-acba92db0647